

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА НАВРЎЗ ТАБРИГИ

Азиз ватандошлар!
Мухтарам отахон ва онахонлар,
мунис опа-сингиллар, қадрли ака-
укалар!

Халқимизнинг келажаги, ишончи
ва таянчи бўлган навқирон ёшлар!
Аваллаб, барчангизни, кўп
миллатли бутун халқимизни жона-
жон Ўзбекистонимизга кириб кел-
ган Наврўзи олам билан чин қал-
бимдан самимий табриклаб, юксак
хурмат ва эҳтиромимни, энг эзгу
тилақларимни изҳор этаман.

Хурматли дўстлар!
Ҳаммамиз яхши биламиз,
**Наврўз тинчлики, сиҳат-сало-
матлики қадрлаб, асраб-авай-
лаб яшашга даъват этади.**

**Тинчлик ва соғлиқни асра-
сак, қолган нарсаларга албатта
эришамиз.**

Лекин ҳозирги глобал дунёда
бу жуда мураккаб вазифа бўлиб
қолаётганини барчамиз кўриб-
билиб турибмиз.

"Йил йилга ўхшамайди", деган гап
бежиз айтилмаган. Ҳаёт ҳеч қачон
бир текис кечмайди. Ҳаёт бор экан,
синов бор, қийинчилик бор.

Бу ҳақиқатни шу кунларда яна-
да чуқур ҳис этмоқдамиз. Бугун
коронавирус инфекцияси деган
жиддий бир хавфга дуч келдик.
Давлатимиз, ҳукуматимиз бу ха-
тарни тезроқ бартараф этиш учун
барча зарур чораларни кўрмоқда.

Гўзал диёримизда яшаётган,
миллати, тили ва динидан қатъи
назар, барча юрдошларимиз
янада жипслашиб, ҳар томон-
лама тартиб-интизомни сақла-
ган ҳолда, юксак онглилик ва
масъулият кўрсатиб, муътабар
кексаларимизнинг дуои фотиҳа-
лари билан бу синовдан эсон-
омон ўтамиз, деб ишонаман.

Вужудга келган мураккаб ша-
роитни ҳисобга олиб, бу йилги
Наврўз байрамида оммавий тад-
бирлар ўтказишни тўхтатдик.
Фурсатдан фойдаланиб, ва-
зиятни тўғри тушуниб, кўрилатган

чора-тадбирларни қўллаб-қувват-
лаётгани учун халқимизга яна бир
бор раҳмат айтаман.

Насиб этса, тез орада бу
ташвишли кунлар ортда қолади.
Бундай сайил-томошаларни,

тўю тантаналарни эл-юртимиз
билан биргаликда ҳали кўп-кўп
ўтказамиз.

Азиз ва қадрли ватандош-
ларим!

Мавжуд қийинчилик ва си-
новларга қарамасдан, ҳаёт да-
вом этади. Бу йил Наврўз айёми
хонадонларда, оилавий давра-
ларда кенг нишонланмоқда.

Бугун миришкор деҳқон ва
фермерларимиз катта умид би-
лан ерга уруғ қадамоқда. Худуд
ва минтақаларимизда **"Дарахт
экиб, бог яратамиз, юртимизни
янада обод қиламиз"**, деган эзгу
мақсадда миллионлаб қўчатлар
экилмоқда.

Мана шу хосиятли кунда бар-
чамиз йилимиз қўтлуғ келсин,
деҳқонларимизнинг бахтини,
омадини берсин, ҳосилимиз мўл
бўлсин, деб ният қиламиз.

Узоқ-яқиндаги мамлакатлар
халқларини, Ўзбекистоннинг бар-
ча хорижий дўст ва ҳамкорлари-
ни шарқона янги йил — Наврўз
айёми билан қўтлаб, уларга са-
мимий истакларимизни изҳор
этамиз.

Азиз ва қадрли ватандош-
ларим!

Илоҳим, дилимиздаги барча
олижаноб орзу-интилишларимиз
рўбга чиқсин!

Юртимиз тинч, халқимиз омон
бўлсин!

Яратганининг ўзи ҳаммамизни
паноҳида асрасин!

Наврўзи олам барчамизга
муборак бўлсин!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ҚОЗОҒИСТОН БИРИНЧИ ПРЕЗИДЕНТИ — ЭЛБОШИ БИЛАН ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ МУЛОҚОТИ ТЎҒРИСИДА

**Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 20 март куни
Қозоғистон Республикасининг Биринчи Президенти — Элбоши Нурсултон
Назарбоев билан телефон орқали мулоқот қилди.**

Сўхбат аввалида икки мамлакат
етакчилари бир-бирларини ҳамда
қардош Ўзбекистон ва Қозоғистон
халқларини баҳор, яшариш ва ян-
гиланиш байрами — Наврўз билан
самимий қўтладилар.

Ушбу айём азалдан ўзаро
ишонч, яхши қўшничилик ва
шериклик ришталари, муш-
тарак тарих, маданият ва
анъаналар билан чамбарчас
боғлиқ бўлган халқларимиз
маънавий-маданий яқинлиги-

нинг ифодаси экани алоҳида
таъкидланди.

Мамлакатларимизда корона-
вирус инфекцияси тарқалиши-
нинг олдини олиш, шунингдек,
унинг барқарор ижтимоий-иқ-
тисодий тараққиётга ҳамда кўп
қиррали Ўзбекистон — Қозоғис-
тон муносабатларининг бугунги
суръатига салбий таъсирини
камайтириш борасида кўрилат-
ган қатъий чора-тадбирлар тўлиқ
қўллаб-қувватланди.

Ҳукуматлар даражасида
саъй-ҳаракатларни самарали
мувофиқлаштириш ва яқиндан
ҳамкорлини давом эттириш му-
ҳимлиги қайд этилди.

Мулоқот чоғида икки томон-
лама муносабатларнинг долзарб
жиҳатлари ҳам кўриб чиқилди,
минтақавий ҳамкорлик ва халқа-
ро аҳамиятга молик масалалар
юзасидан фикр алмашилди.

ЎЗА

Шарҳ

СОЛИҚ ИМТИЁЗЛАРИ МОЛИЯВИЙ БАРҚАРОРЛИКНИ ТАЪМИНЛАШГА ҚАРАТИЛГАН

Фазлиддин УМАРОВ,
Давлат солиқ қўмитаси раиси ўринбосари

Мамлакатимиз Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 19 март куни
коронавирус пандемиясининг аҳоли турмуш даражаси ва иқтисодиёт
тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш масалаларига бағишланган
видеоселектор йиғилишида бугунги шароитда саноат корхоналари,
тадбиркорлар ва экспортёрлар биздан аниқ ва самарали чоралар
кутаётганлиги, иқтисодиётда ҳисоб-китоб қилинаётган йўқотишлар ўрнини
қоплаш макроиқтисодий барқарорлиқни таъминлаш ҳукуматнинг асосий
вазифаси бўлиши зарурлиги таъкидланди.

Унда коронавирус таъсири энг юқори бўл-
ган иқтисодиёт тармоқларига солиқ таътиллари
ва кредит қарзлари бўйича имтиёзлар бериш,
бюджет ссудалари ажратиш юзасидан вазифалар
белгиланди.

Айниқса, иқтисодий қийинчиликка дуч келган
корхоналардан маҳаллий солиқларни ундириши-
ни 6 ойгача кечиктириш, яқка тартибдаги тад-
биркорларнинг даромад солиғи, фермерлар-
нинг сув солиғини 50 фоизга камайтириш, бу
борадаги маҳаллий бюджетдаги йўқотишларни

республика бюджетидан қоплаб бериш юзаси-
дан топшириқлар берилди. Бу каби вазифалар
ва уларни амалга ошириш тамойиллари дав-
латимиз раҳбарининг кеча матбуотда эълон
қилинган "Коронавирус пандемияси ва глобал
инқироз ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқлари-
га салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи
навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида"ги фар-
монида аниқ-равшан баён этилган.

► Давоми 4-бетда

Муносабат

ОДАМЛАР ҚАЛБИДА КОМИЛ ИШОНЧ БОР

Абдуғаффор ШОДМОНҚУЛОВ,
Зомин туманидаги Ғаллакор
қишлоқ фуқаролар йиғини раиси

Президентимизнинг коронавирус
билан боғлиқ вазият бўйича халққа
муружаатидаги "Бу ҳаётнинг кўп оғир
синовларини ва яхши-ёмон кўнларини
бошидан кечирган халқимиз ҳаммасини
тўғри тушуниб, масалага онгли
ёндашмоқда.

...Ишонамизки, бу қийинчиликлар,
албатта, ўтиб кетади", деган сўзлари
ушбу балонинг мамлакатимизда авж
олиб кетишининг олдини олиш борасида
амалга оширилаётган саъй-ҳаракатлар
ўзининг самарасини беришига бўлган
ишончимизни янада мустаҳкамлади.

Дарҳақиқат, халқимиз, ота-боболаримиз
бошидан не-не қийинчилик, ташвишлар ўтмаган.
Узоққа бормаёлик, кейинги юз йилнинг ўзида
аждоқларимиз очарчилик, ўлат, қатагон, қиргин-
барот уруш каби офатларнинг қанча-қанчасини
кўрди. Бу офатлар минглаб, балки миллионлаб
жонлар ҳаётига зомин бўлди, одамлар турму-
шига, миллат келажагига ўз таъсирини ўтказди.
Бироқ Аллоҳга шукрки, ўзбек халқи бу синов-
лардан омон чиқди, тобланиб, яна ҳам қудрат-
ли, янада баркамол бўлди.

Бизнинг қишлоқ фуқаролар йиғини ҳуду-
дида 10 та қишлоқ бор. Уларда 11 минг киши
истиқомат қилмоқда. Биз муружаатдан кейин
зудлик билан фаоллар, қишлоқ оқсоқоллари,
профилактика инспекторлари, врачлик пунк-
ти мутахассислари билан ҳаракат режасини
тузиб олдик.

► Давоми 3-бетда

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

**Наврўз байрами муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев
номига хорижий давлатлар ва ҳукуматлар раҳбарларидан самимий қутловлар келмоқда.**

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби
Олийларига

Мухтарам Шавкат Миромонович!
Наврўз айёми муносабати би-
лан самимий табрикларимни қабул
қилгайсиз.

Тинчлик ва аҳиллик рамзи бўл-
миш Наврўз дўст халқларимизга
эзгулик ва кут-барака келтирсин.

Қозоғистон ва Ўзбекистон ўр-
тасидаги ўзаро манфаатли муно-
сабатлар икки томонлама ва кўп
томонлама йўналишларда бундан
буён ҳам ривожланиб боришига
ишонаман.

Фурсатдан фойдаланиб, Сизга,
мухтарам Шавкат Миромонович,
мустаҳкам соғлиқ, масъулиятли
фаолиятингизда муваффақиятлар,
қардош ўзбек халқига эса тинчлик
ва фаровонлик тилайман.

Хурмат билан,

Нурсултон НАЗАРБОВЕВ,
Қозоғистон Республикасининг
Биринчи Президенти — Элбоши

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби
Олийларига

Мухтарам Шавкат Миромонович, қадр-
ли қардошим!

Халқаро Наврўз айёми муносаба-
ти билан Сизга ва Сиз орқали қардош
Ўзбекистон халқига самимий табрикла-
римни йўллашга ҳамда фаровонлик ва
равнақ тилашга ижозат бергайсиз.

Тинчлик, яхши қўшничилик, бирдамлик
ва табиат билан уйғунлиқни ифода этув-
чи Наврўз байрами янги кун, янги ҳаёт
элчиси. Бутун инсоният бой маданий
меросининг ажралмас қисми сифатида
эътироф этилган бу қўтлуғ айём улуг ин-
сонийлик тамойилларини ўзида мужассам
этиб, халқлар дўстлиги ва ҳамжиҳатлигини
мустаҳкамлашда алоҳида аҳамиятга эга.

Ушбу ажойиб байрам Сиз ва қардош
Ўзбекистон халқига бахт-саодат, шодлик
ва янги зафарлар олиб келсин!
Чуқур хурмат ила,

Гурбангули БЕРДИМУХАМЕДОВ,
Туркменистон Президенти

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби
Олийларига

Мухтарам Шавкат Миромонович!
Сиз ва бутун Ўзбекистон халқини файзли
Наврўз айёми билан чин дилдан муборакбод
этаман.

Инсониятни эзгуликка, фаровонлик ва бунёд-
корликка даъват этиш Наврўзга хос ажойиб хусу-
сиятидир. Туркий олам учун ягона бўлган ушбу қўт-
луғ айём мамлакатларимиз қардошлигини янада
мустаҳкамлаб, қувонч ва барака олиб келсин.

Ишончим комил, биргаликдаги саъй-ҳаракат-
ларимиз билан мустаҳкам дўстлик ва яхши қўш-
ничиликка асосланган Қозоғистон — Ўзбекистон
стратегик шериклиги халқларимиз фаровонлиги
йўлида жадал ривожланиб бораверади.

Ушбу айём кунларида, мухтарам Шавкат
Миромонович, мамлакатингиз ёрқин келажаги-
га қаратилган олижаноб ташаббус ва саъй-ҳа-
ракатларингизга муваффақиятлар, Ўзбекистон
халқига фаровонлик ва равнақ тилайман.

Хурмат билан,

Қосим-Жомарт ТОҚАЕВ,
Қозоғистон Республикаси Президенти

► Давоми 2-бетда

**“Наврўзинг — янги кун, янги давронинг муборак,
жонажон ЎЗБЕКИСТОНИМ!”**

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Бошланиши 1-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби Олийларига

Мухтарам Шавкат Миромонович!
Сизни ва биродар Ўзбекистон аҳлини халқаро Наврўз байрами билан самимий муборакбод этиб, энг эзгу тилакларимни йўллаш менга катта мамнуният бахш этади.

Наврўз байрами уни нишонлайдиган халқларнинг қадимий ва умумий маданий мероси сифатида дўстлик, ўзаро ҳурмат ва ишонч, бирдамлик ва ҳамкорлик ришталарини мустаҳкамлаб, биродар элларимизнинг янада яқин бўлишига хизмат қилмоқда.

Аминманки, бундан буён ҳам мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона алоқалар ва кўп қиррали ҳамкорликни мустаҳкамлаш йўлида биргаликда ҳаракат қиламиз.

Ушбу қутлуг айём кунларида Сизга мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат, дўст Ўзбекистоннинг янада тараққий этиши ва раўнақ топиши йўлида давлат раҳбари сифатидаги фаолиятингизда муваффақиятлар тилайман.

Ҳурмат билан,

Эмомали РАҲМОН,
Тожикистон Республикаси Президенти

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби Олийларига

Мухтарам Шавкат Миромонович!
Қирғизистон халқи номидан ва шахсан ўз номидан Сизни ва бутун Ўзбекистон аҳлини Наврўз билан муборакбод этаман!

Марказий Осиё халқлари қадим-қадимдан ушбу айёмни алоҳида эъзозлаган. Меҳнатсеварлик, аҳиллик ва ҳамжихатлик рамзи бўлмиш Наврўзни элларимиз умид ва эзгу ниятлар билан кутиб олмақда.

Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги дўстлик ва яхши қўшничиликка асосланган ўзаро манфаатли ҳамкорлик ва стратегик шериклик муносабатлари бундан буён ҳам икки давлат манфаатлари йўлида изчил ривожланиб боришига қатъий ишонаман.

Сизга, мухтарам Шавкат Миромонович, мустаҳкам соғлиқ ва давлат раҳбари сифатидаги фаолиятингизда муваффақиятлар, қардош Ўзбекистон халқига эса фаровонлик ва раўнақ тилайман.

Ҳурмат билан,

Сооронбай ЖЭЭНБЕКОВ,
Қирғизистон Республикаси Президенти

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби Олийларига

Мухтарам Шавкат Миромонович!
Озарбайжон халқи номидан ва ўз номидан Сизга ва Сиз орқали бутун Ўзбекистон халқига Наврўз байрами муносабати билан энг эзгу тилакларимни қабул қилгайсиз.

Янгилаш ва табиат уйғониши рамзи бўлмиш ушбу файзли байрам одамларни яхшилик қилишга чақиради.

Аминманки, ушбу баҳорий айём Наврўз анъаналарини эъзозловчи халқларимизга яхши кайфият, қувонч ва кут-барака келтиради.

Фурсатдан фойдаланиб, Сизга мустаҳкам соғлиқ, фаолиятингизда зафарлар, қардош Ўзбекистон халқига эса тинчлик ва фаровонлик тилайман.

Ҳурмат ила,

Илҳом АЛИЕВ,
Озарбайжон Республикаси Президенти

Шунингдек,
Эрон Ислом Республикаси Президенти Ҳасан Рухоний
Фаластин Президенти Махмуд Аббос
Саудия Арабистони Подшоҳи Салмон бин Абдулазиз Ол Сауд
Саудия Арабистони Подшоҳлиги валиаҳди, Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари, мудоффа вазири Мухаммад бин Салмон бин Абдулазиз Ол Сауд
Бирлашган Араб Амирликлари Вице-президенти, Бош вазири, Дубай амирлиги ҳокими шайх Мухаммад бин Рошид Ол Мактум
Бирлашган Араб Амирликлари Бош вазири ўринбосари, ички ишлар вазири шайх Сайф бин Зоид Ол Наҳаён ва бошқалар табрик йўллаган.
Қутловлар келиши давом этмоқда.

Кун мавзуси

Глобал иқтисодиёт инқироzi:

САЛБИЙ ТАЪСИРЛАРНИ ЮМШАТИШ ОМИЛЛАРИ

Абдурауф ҚОРЖОВОВ,
иқтисодий шарҳловчи

Ўзбекистон жаҳон глобал тизимининг бир қисми ҳисобланади ва унда ўзининг муносиб ўрнига эга. Бутун дунёда рўй бераётган жараёнлар бошқа давлатлар қатори мамлакатимизга ҳам ўз таъсирини кўрсатиши табиий ва инқирозга доир ҳолатлар унинг олдини олишга қаратилган самарали чораларни кўришни тақозо этади. Президентимиз раислигида 19 март куни коронавирус пандемиясининг аҳоли турмуш даражаси ва иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш масалаларига бағишлаб ўтказилган видеоселектор йиғилишида ва шу ҳолатга доир имзолаган фармонларида бу борадаги биринчи навбатдаги чора-тадбирлар белгилаб берилди.

БАШОРАТЛАР ВА АМАЛИЙ НАТИЖАЛАР

2020 йилнинг дастлабки чорагига яқунлаш арафасида турибмиз. "Bloomberg" нашри нуфузли молиявий муассасалар, яъни "Goldman Sachs" ва "Morgan Stanley" инвестиция банклари глобал инқироз бошланганини эълон қилганини ёзмоқда. "Morgan Stanley" экспертнинг қайд этишича, йил якунларига қўра, жаҳон иқтисодиётининг ўсиши 0,9 фоиздан ошмайди. "Goldman Sachs" вакили фикрича, глобал ялпи ички маҳсулот ўсиши 1,25 фоиз бўлади.

БМТ раҳбарлари ва таҳлилчилар бундан тўрт йил муқаддам жаҳон иқтисодиёти яқин келажақда катта ўзгаришларга юз тутиши ҳақида фикр билдирганди. Шундай экан, савол туғилади: нега дунё аҳолиси бу йилги кўплагани "гуллаб-яшнаган тараққиёт" билан эмас, инқироз остонасида кутиб олмақда? "Араб баҳори", жаҳоннинг ҳар қитъасида урчиб турган урушлар, етакчи давлатлар ўртасидаги ўзаро савдо "жанглири"дан тортиб, иқлим ўзгаришлари бунинг сабаби сифатида келтирилган экан, коронавирус деган бало-қазо ҳаммасидан ўтиб тушиши ҳақида бонг уряпти. Уларнинг таҳминича, жаҳон иқтисодиёти Буюк Британия ЯИМга тенг — 2,7 триллион доллар йўқотиши мумкин.

Ҳақиқатан, бу муаммо илдизи чуқур томир отиб борапти. Кейинги икки ҳафта ичида коронавируснинг тарқалиш кўлами бағоят кенгайиб, наинки инсониятга, балки дунё иқтисодиётига ҳам хавф туғдирмоқда. Хусусан, Хитой иқтисодиётига. Таҳлилчилар 2020 йил якуни бўйича Хитойда ЯИМ ўсиш суръати аввалги йиллардаги каби 6-7 фоиз эмас, балки 2,7-3,2 фоиз бўлишини прогноз

қилмоқда. Буни мамлакатнинг саноат ишлаб чиқариши январь-февраль ойларида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 13,5 фоиз, экспорти 17,2 фоиз, савдоси 20 фоиз, инвестициялари миқдори 24,5 фоиз тушиб кетганлиги билан асосламоқда.

Жорий йилда Евроиттифок иқтисодиёти 1 фоиз атрофида, АҚШники эса 0,5 фоизгача қисқариши башорат қилинмоқда. Коронавирус боис, молиявий бозорлардаги котировкалар жадаллик билан пастлаб кетиб, инвесторлар ўз акцияларини сотишга қўймоқда. Уларнинг айрим кўрсаткичлари 2008 йилги жаҳон инқироzi давридаги даражага тушиб қолган.

Пандемия бутун дунёни зир қақшати турган бир пайтда нефть нархидаги қулаш жаҳон иқтисодиётидаги мураккабликни янада чигаллаштириб юборди. Хусусан, Россияда бу ҳолат рублнинг қадрсизланишига олиб келяпти. 18 март ҳолатига қўра, у йил бошидан буён 28,59 фоиз қадрсизланган.

ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИГА САЛБИЙ ТАЪСИРИ

Сўнгги икки ҳафтада жаҳон бозоридида нефтин нархи кескин пасайиб, хориждаги асосий савдо ҳамкорларимизнинг миллий валюталари қадрсизланаётганини, булар айрим ишлаб чиқариш соҳалари ва хорижий сайёҳлар сонига, пировардида ялпи ички маҳсулот ва экспорт ҳажмига ҳам ўз таъсирини кўрсатмасдан қолмаслиги намоён бўлмоқда.

ОАВларида ҳам мамлакатимиз иқтисодиётига салбий таъсир кўрсатадиган омиллар ҳақидаги маълумотлар ўрин олмақда. Масалан, "Review.uz" нашрида ёзилишича, 2020 йил охирида Ўзбекис-

тон иқтисодиёти коронавирус тарқалгани туфайли ҳамкор мамлакатлар билан манфаатли савдо муносабатларида 960 миллион доллардан кўпроқ зарар кўриши мумкин.

Ўтган йили ХХР Ўзбекистоннинг асосий савдо ҳамкори бўлган, унинг ташқи савдодаги улуши 18 фоизни, товар алмашинуви эса 7,6 миллиард долларни ташкил қилган. Шундан келиб чиқиб, экспертлар Хитой билан мамлакатимиз ўртасида савдо-сотик ҳажми камайиши, транспорт харажатлари ўсиши Ўзбекистоннинг саноат соҳасига жиддий зарар келтириши эҳтимоли борлигига эътибор қаратмоқда.

"Тараққиёт стратегияси" маркази экспертлари фикрича, нефтьга бўлган глобал талабнинг тушиб кетиши баробарида нархнинг кескин пасайиши халқаро биржа савдоларида Россиянинг етакчи компаниялари акциялари нархлари пасайишига, рублнинг қадрсизланишига олиб келмоқда.

Россия рублининг қучсизланиши мамлакатимизнинг валюта ҳажмига салбий таъсир кўрсатиши, иқтисодиётнинг сустлашиши эса ўзбекистонлик мигрантларнинг мамлакатимизга келтираётган 3,4 миллиард долларлик (ЯИМга нисбатан 5,9 фоиз) фойдасининг қисқаришини келтириб чиқариши мумкин.

Мухтасар айтганда, иқтисодий инқироз туфайли етакчи мамлакатларда ишлаб чиқариш ва истеъмол ҳажмлари кескин қисқариши, глобал савдо-сотик алоқалари издан чиқиши, дунё молия бозорларида ҳомашё товарларининг нархи пасайиши ва конъюнктуранинг ёмонлашуви ҳар бир давлатдан салбий оқибатларни юмшатиш бўйича самарали чоралар кўришни талаб қилмоқда.

ГЛОБАЛ ИНҚИРОЗНИ ЮМШАТИШ ЧОРАЛАРИ

Давлатимиз раҳбарининг "Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони ўз аҳамиятига қўра, тарихий бўлса, мохиятан аҳолининг турмуш даражасини кўтариш, ҳар бир соҳага реал ва аниқ ёндашуви жиҳатдан дастуриламалдир.

Фармонга асосан, Инқирозга қарши жамғарма тузилиб, унда 10 триллион сўм шакллантирилади. Бу маблағ орқали коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш ва бошқа глобал хавф-хатарлар даврида макроиқтисодий

барқарорлиқни, иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларининг узлуксиз ишлашини таъминлаш, ташқи иқтисодий фаолиятни рағбатлантириш, аҳолини самарали ижтимоий қўллаб-қувватлаш, мамлакат аҳолиси даромадлари кескин пасайиб кетишининг олдини олиш бўйича қўриладиган чора-тадбирлар молиялаштирилади.

Иқтисодиёт тармоқларининг барқарор фаолият юритишини таъминлаш учун давлат кафолати остида жалб этилган кредитларни сўндириш, шунингдек, биринчи даражали харажатларни амалга ошириш учун фоизсиз бюджет ссудалари ажратиш йўли билан стратегик корхоналарни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш чоралари кўрилади, экспорт қилувчи тадбиркорлик субъектлари транспорт харажатларининг бир қисми компенсация қилинади.

Иқтисодий фаоллик пасайган пайтда аҳоли бандлиги масаласига ҳам алоҳида ғамхўрлик кўрсатилади. Шу боис, Инқирозга қарши жамғармадан Жамоат ишлари жамғармасига қўшимча 200 миллиард сўм ажратилади. Бу маблағлар одамларни иш билан таъминлаш, бунинг учун маҳаллаларда қўшимча инфратузилма объектлари қуришга йўналтирилади. Шунингдек, Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармасига 500 миллиард сўм қўшимча маблағ берилиб, иш ўринлари яратадиган бизнес субъектларга кўмаклашилади.

Вазирлар Маҳкамаси зиммасига 2020 йилда бюджетни қўллаб-қувватлаш учун халқаро молия институтларининг имтиёзли кредитлари ва бошқа манбалар ҳисобидан 1 миллиард АҚШ доллари миқдоригача ташқи қарз маблағларини жалб қилиш вазифаси юклатилди.

Фармонда Марказий банк томонидан илгари сурилган таклифлар ҳам инобатга олинган. Хусусан, пул-кредит сисъати инструментларидан фол фойдаланиш ҳисобига пул бозорига ҳар ойда умумий суммаси 1 триллион сўмгача ликвидлик тақдим этилади, банкоматларнинг етарли миқдордаги нақд пул маблағлари билан узлуксиз таъминланиши, масофавий банк хизматларини ривожлантириш рағбатлантирилади. Тижорат банклари томонидан сайёҳлик билан шуғулланувчи корхоналарга, ташқи савдода фаолият юритувчи субъектларга умумий суммаси 5 триллион сўмлик қарздорликларни тўлаш бўйича кечиктириш 2020 йил 1 октябрга қадар узайтирилади.

Фармон жуда кенг қўламли чора-тадбирларни қамраб олган ва ушбу шарҳда унинг муайян жиҳатлари ҳақида сўз юритишга интилдик, холос. Энг муҳими, унда белгиланган вазифаларнинг ўз вақтида сифатли ва тўлиқ бажарилиши коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш, ҳисоб-китоб қилинаётган йўқотишлар ўрнини қоплаш учун заҳира яратиш ва макроиқтисодий барқарорлиқни таъминлашга хизмат қилади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ РАИСЛИГИДА 19 МАРТ КУНИ КОРОНАВИРУС ПАНДЕМИЯСИНИНГ АҲОЛИ ТУРМУШ ДАРАЖАСИ ВА ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИГА САЛБИЙ ТАЪСИРИНИ ЮМШАТИШ МАСАЛАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ВИДЕОСЕЛЕКТОР ЙИҒИЛИШИ БЎЛИБ ЎТДИ.

ПРЕЗИДЕНТИМИЗ коронавирус пандемияси ва глобал инқирозли ҳодисаларнинг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида **ФАРМОН ҚАБУЛ ҚИЛДИ**. Ҳужжатга асосан, **ИНҚИРОЗГА ҚАРШИ ЖАМҒАРМА ТУЗИЛИБ**, унда **10 ТРИЛЛИОН СЎМ** шакллантирилади.

Пандемия сабабли фаолиятини тўхтатган тадбиркорларга банклар орқали **фоизсиз бюджет ссудалари ажратилади**. **Ҳокимларга иқтисодий қийинчиликка дуч келган корхоналардан маҳаллий солиқларни ундиришни 6 ойгача кечиктириш ваколати берилади**.

Карантинга ёпилган муассасалар ходимлари, карантиндаги фуқаролар ва уларга қаровчиларнинг ҳуқуқларини таъминлаш, **ижтимоий нафақа олувчилар сонини камида 10 фоизга ёки 60 минггача ошириш бўйича вазифалар қўйилди**.

Юртимизда **коронавирусга қарши** курашиш ишларига қарийб **5,5 минг нафар тиббиёт ходими жалб этилган**. Уларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаб, ойлик маошига қўшимча **120 фоиз устама тўлаш бўйича кўрсатмалар берилди**.

Якка тартибдаги тадбиркорларнинг даромад солиғи, фермерларнинг сув солиғи **50 фоизга камайтирилади**. Бунда маҳаллий бюджетдаги йўқотишлар республика бюджетидан қўллаб берилди.

Йил якунига қадар солиқ текширувларига мораторий эълон қилинади ва қийналган корхоналарга солиқ қарзлари учун пеня ҳисоблаш тўхтатилади. Бундай қийин шароитда тадбиркорни бирорта текширувчи безовта қилмайди.

КАРАНТИНДАГИ ФАРЗАНДЛАРИГА ҚАРАЁТГАН ОТА-ОНАЛАРНИ ИШДАН БЎШАТИШГА МУТЛАҚО ЙЎЛ ҚЎЙИЛМАЙДИ. **УЛАРГА ВАҚТИНЧА МЕҲНАТГА ЛАЁҚАТСИЗЛИК НАФАҚАСИ ЮЗ ФОИЗ ТЎЛАБ БЕРИЛАДИ**.

Мактабгача таълим муассасалари ва умумтаълим мактаблари фаолияти тўхтаб турган даврда тарбияланувчилар ва бошланғич синф ўқувчиларининг ота-оналарига ёки уларнинг ўрнини босувчи шахсларга йиллик меҳнат таътилидан фойдаланишининг йиллик режасидан қатъий назар йиллик меҳнат таътили тақдим этилади.

Халқаро савдодаги вазиятни инобатга олиб, экспорт-импорт бўйича кечиктирилган қарздорликка жарима қўлламаслиқ, **"ЯШИЛ ЙЎЛАК" ЛАРДАН МАҲСУЛОТ ЎТКАЗИШНИ КЎПАЙТИРИШ**, юк ташишда юзага келаётган масалаларни оператив ҳал этиб бориш бўйича топшириқлар берилди.

Бош вазир раҳбарлигида Инқирозга қарши республика комиссияси тузилиши белгиланди. Ушбу комиссия 22 мартдан бошлаб икки ой давомида ҳар бир туман ва шаҳарда коронавирусга қарши курашиш, саноат, хизмат кўрсатиш, савдо, транспорт, логистика ва бошқа корхоналарни барқарор ишлатиш масалаларини ҳал қилиб боради.

МУНОСАБАТ

Одамлар қалбида комил ишонч бор

Бошланиш 1-бетда

Биринчи навбатда, санитария-гигиена талабларига алоҳида эътибор қаратиб, ҳудудимиздаги табиий ва маиший чиқиндиларни зарарсизлантириш чораларини кўра бошладик. Бу борадаги ишларга етарли даражада техника, ишчи кучи жалб этилди.

Шунингдек, қишлоқдошларимиз орасида турли юкмли касалликларнинг тарқалиши олдини олишга қаратилган тушунтириш ва тарғибот ишларини йўлга қўйдик. Кўпни кўрган нурунийлар, тажрибали мутахассислар, зиёлилар бу борада ўз зиммаларига катта масъулият олмоқда. Уларнинг йўл-йўриқлари, маслаҳат ва тавсиялари қишлоқ аҳлини янада ҳушёрлик ва огоҳликка чорлаши, ўз соғлиғига эътиборли бўлишга ундаши, шубҳасиз.

Фуқаролар йиғини ҳудудидоги умумтаълим мактабларида вақтинчалик

таътил эълон қилинганини ҳисобга олиб, болажонларимизнинг бўш вақтлари янада мазмунли ва фойдали ўтишини таъминлаш чоралари кўриляпти. Бугунги таътил мамлакатимиз раҳбари уртага ташлаган ажойиб ташаббус — ёшларнинг китоб ўқишга бўлган иштиёқини ошириш йўлида катта бир имконият бўлиши мўқаррар. Шунинг учун ҳам биз ўзаро мулоқотларда ота-оналарга фарзандлари учун иложи борича кўпроқ китоблар олиб беришни, ўзбек ва жаҳон адабиёти дурдоналарини совға қилишни маслаҳат берамиз.

Қишлоқларимизда 15 та савдо дўкони бор. Уларда кундалик турмуш, рўзгор учун зарур бўладиган барча маҳсулотлар мавжуд. Энг муҳими, ана шу дўконларнинг эгалари бўлган тадбиркорларимиз вужудга келган вазиятни тўғри англаган ҳолда маҳсулотларни иложи борича арзон нархларда сотишга ҳаракат қилмоқда.

Шуни алоҳида мамнуният билан қайд қилишим мумкинки, ҳудудимиз

аҳли ўзига тегишли томорқалардан унумли фойдаланишга одатланган. Коронавирус туфайли кундалик юмуши ёки вазифасидан биров қўли бўшаган ўқитувчилар, бошқа соҳалар вакиллари фурсатдан фойдаланиб, хонадонларида деҳқончилик ишларига зўр берапти. Ариқ-зовурлар тозаланиб, ховлиларга сабзавот, полиз экинлари экилаётир. Кейинги уч-тўрт кун ичида ҳаммаси бўлиб 10 минг туп мевали ва манзарали дарахт кўчати, гуллар ўтказилганини ҳам айтиб ўтишим жоиз.

Сўзимнинг охирида яна шунини алоҳида таъкидлаган бўлар эдимки, қишлоғимиз одамлари мутлақо ваҳима ёки саросимага тушгани йўқ. Улар хавфли вурсидан эҳтиёт бўлиш талаблари вақтинча эканини, бу кунлар тезда ўтиб кетишини яхши англашади. Қалбида эртанги кунга комил ишонч бўлган одамларнинг эса эзгу-ниятлари рўёбга чиқishi, шубҳасиз.

“Билки, бу нафъ ўзунгга кўпракдурур”

Воҳид ЛУҚМОНОВ,
“Dunyo bo‘ylab” телеканали директори

Бутун дунё аҳли диққатини ўзига тортган, хавотирга солган коронавирус пандемияси инсоният бошига бир синов бўлиб келди. Бу синовни барчамиз ҳаёт ҳақиқати сифатида қабул қилишимиз лозим. Халқимизга хос бўлган ирода, матонат ва аҳиллик билан уни енгиб ўтишимиз керак.

Президентимиз маҳалла ва оила масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилишида коронавирус муаммосига тўхталиб, бу билан боғлиқ вазият бўйича халқимизга мурожаат қилди. Давлатимиз раҳбарининг янада жипслашиб, аҳил ва ҳамжихат бўлиб, бу мураккаб синовларни ҳам енгиб ўтамоқ, деган қатъияти барчамизга куч бағишлади. Ишонч — энг муҳим қурол. Биз эртанги кунимизга, Ватанимиз келажакига, Президентимизга, қурдошларимизга, ўзимизга ишонамиз. Ана шу ишонч бизга куч беради. Синовли кунларда бир четда турмасдан, халқнинг оғирини енгил қилаётган қурдошларимиз сафи кенгайиб бораётгани томирларимиз улуг бир миллат сифатида зғулик булқларидан сув ичаётганини кўрсатди. Ўзгаларга яхшилик соғинаётганлар ўзларига яхшилик соғинаётганлардир. Зеро, ҳазрат Алишер Навоий айтганларидек:

*Нафъинг агар халққа бешадурур
Билки, бу нафъ ўзунгга кўпракдурур.*

Куни кеча Президентимиз халқимизга йўллаган мурожаатномасида: “...Мажбурий таътил пайтида фарзандларимиз ўқув машғулотларини давом эттиришлари учун Ўзбекистон Миллий

телерадиокомпанияси билан биргаликда видеодарслар туркуми йўлга қўйилди. Телерадиоканалларимиз ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиши учун тарихимиз, бой маданиятимизга оид кўрсатув ва эшиттиришлар, фойдали ва қизиқarli бадий дaстурлар, кинофильмларни кўпайтириши лозим. Ота-оналар ўз фарзандларини жаҳон ва миллий адабиётимизнинг энг ёрқин намуналари билан таништиришга ҳаракат қилсалар, айни муддао бўлар эди”, дея таъкидлади.

Айни пайтда Ўзбекистон Миллий теле-радиокомпанияси Халқ таълими вазирлиги билан ҳамкорликда видеодарсларни тасвирга олиш ишларини қизгин давом эттирмоқда. Таълим стандарти ва ўқув дастурига мувофиқ, барча фанлар ва барча синфлар бўйича, замонавий техника ва технологиялар асосида ҳар куни соат 10:00 дан 17:00 га қадар намоиш этишга мўлжалланган видеодарслар тайёрланмоқда. Мазкур видеодарсларни 30 мартдан бошлаб “Madaniyat va ma’rifat”, “O‘laviv”, “Dunyo bo‘ylab” ва “Yoshlar” телеканалларида намоиш этиш кўзда тутилган.

Дарсларнинг намоиш вақти телеканаллар орқали, шунингдек, Халқ таълими вазирлиги сайтида ва ижтимоий

тармоқдаги саҳифаларда эълон қилиб борилади. Ўзбек қорақалпоқ ва рус тилларида намоиш этиладиган дарсларда мавзунинг асосий моҳиятига эътибор қаратилади, уй вазифалари бериб борилади.

Ўзбекистон Миллий теле-радиокомпаниясининг барча телеканаллари, вилоят теле-радиокомпаниялари фарзандларимизнинг уйда ўтадиган вақтини мазмунли ташкил этиш мақсадида қатор қизиқarli кўрсатувлар, теледaстурлар тайёрламоқда.

Президентимиз синовли кунларда халқимизни бирдамликка чақириш билан бирга, ота-оналаримизни фарзандларига ўрнатқ бўлиб китоб ўқишга, ўғил-қизларимизда китобхонлик маданиятини кўчатиришга ундади. ЎзМТРК бу борада ҳам қурдошларимизга яқиндан кўмак бериш мақсадида юзлаб бадий асарлар, ўзбек халқ достонлари ва эртaқлари асосида замонавий аудиокитоблар тайёрлаган ва бу борадаги ишлар қизгин давом эттирилмоқда.

“Dunyo bo‘ylab” телеканали жамоаси ҳам илмий-маърифий йўналишдаги теледaстурлар, илмий-оммабоп ҳужжатли фильмлар намоишини кўпайтирмоқда. Ўшбу кўрсатувлар ёшларнинг биология, ботаника, география, астрономия фанларига, шунингдек, дунё мамлакатларининг ривожланиш даражаси, жаҳон халқларининг ўзига хос миллий анъаналари ва маданиятлари, юксак географик кашфиётлар, дунёнинг турли қитъалари ва жаҳон океанларига оид билимларини янада бойитишга хизмат қилади, деган умиддамиз.

Президентимизнинг бизга фарзандларимизнинг соғлиғи керак, дея куноиб айтган гапи ҳар биримизнинг қалбимизга муҳрланиши лозим.

Ҳаммамиз бир юртнинг одамларимиз, бир хаводан нафас оляпмиз. Қанча қийинчиликларни мардонавор енгган халқмиз, улуг миллимиз! Бизнинг кучимиз — бирлиқда! Бирдамликда бу синовдан ҳам ўтамиз, албатта.

ҲАМКОРЛИК

Таътилда ҳам таълим узлуксиз бўлади

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Коронавирус хавфи туфайли айни пайтда мамлакатимиздаги ёшча мактаблар учун ҳам таътил эълон қилинди. Бу даврда ўқувчиларнинг мустақил билим олиши талаб этилади. Шу боис, Тошкент шаҳридаги Президент мактабида Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Президент, ижод ва ихтисослаштирилган мактабларни ривожлантириш агентлиги ва “Bilim Onlayn” нодавлат нотижорат муассасаси ўртасида ўзаро ҳамкорлик меморандуми имзоланди.

Ҳамкорлик доирасида Президент, ижод ва ихтисослаштирилган мактаблар ўқувчилари учун ўқув дастурларида режалаштирилган дарс машғулотларини онлайн ташкил этиш кўзда тутилган.

Шу кунларда Mobiluz ва Ucell алоқа операторлари Ўзбекистондаги бир қатор ахборот-таълим ресурсларидан фойдаланиш учун текин интернет-трафикни тақдим этди.

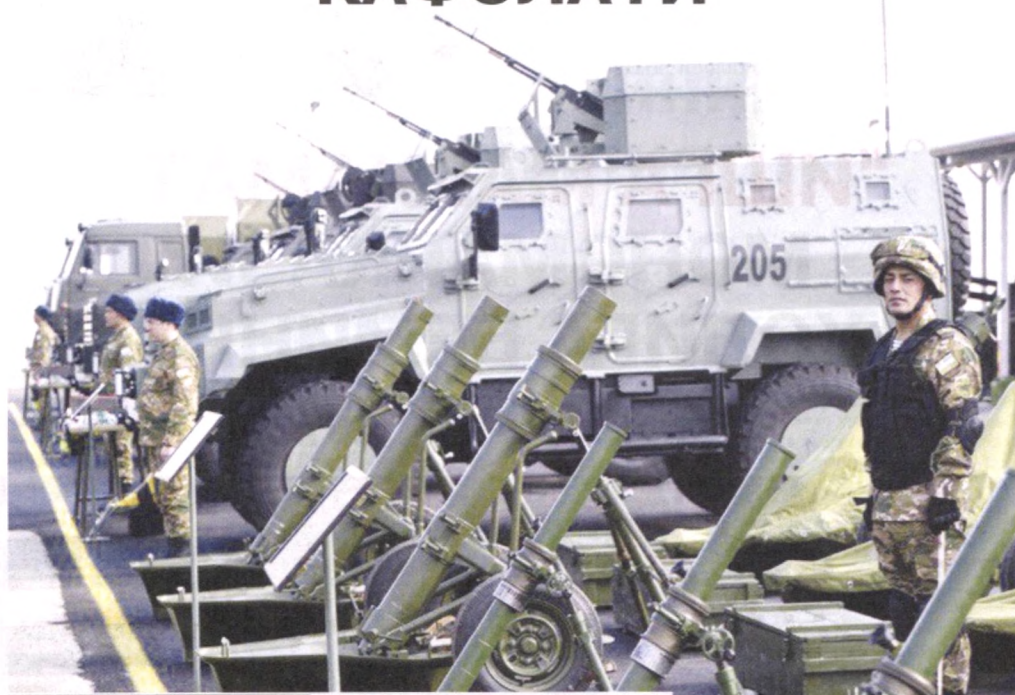
Булaр орасида “Khan Academy” платформаси ҳам бор. Эндликда ўқувчилар интернет тармоғига уланмаган бўлса ҳам у ердаги маълумотлар базасидан

фойдалана олади. Агентлик тасарруфидоги мактабларнинг масъул ходимларидан иборат ишчи гуруҳлар тузилди. Улар интернет тармоғидаги текин онлайн ўқув платформаларидан фойдаланиш бўйича ўқитувчилар, ўқувчилар ва уларнинг ота-оналарига тренинг машғулотлар ташкил этади.

Бундан қўзланган асосий мақсад ўқувчиларнинг билим олишга бўлган қизиқишини янада мустаҳкамлаш, таътил даврида вақтларини самарали ташкил қилиш ва таълим олиш жараёни тўхтаб қолмаслигига кўмаклашишдан иборат.

Қарор ва ижро

МУДОФАА САНОАТИ РИВОЖИ — ҲАРБИЙ ҚУДРАТИМИЗ КАФОЛАТИ

Қутбиддин БУРҲОНОВ,
Олий Мажлис Сенатининг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси раиси

Дунёда геосиёсий вазият шиддат билан ўзгараётган бўлгани даврида ҳар қандай мамлакатнинг барқарор ривожланиши учун энг зарур асосий шарт-шароитлардан бири унинг суверенитети, хавфсизлиги ва миллий манфаатларининг кафолатли ҳимоялангани билан боғлиқ. Миллий хавфсизликни таъминлашнинг муҳим воситаси ва унинг кафолати эса Қуролли Кучлардир.

Ўз навбатида, Қуролли Кучларни қурол-аслаҳа, ҳарбий ва махсус техника ҳамда зарур моддий-техника воситалар билан таъминлашнинг асосий инструменти мудофаа саноати ҳисобланади. Шу сабабдан ҳар бир давлат мудофаа саноатини ривожлантириш, қурол ва ҳарбий техника яратиш ва ишлаб чиқариш, унинг илмий-техникавий ва ҳарбий-техникавий салоҳияти етарли даражада бўлишини таъминлашга устувор аҳамият қаратади. Бу борада жаҳон таърибисига назар солсак, АҚШ, Европанинг етакчи мамлакатлари, Россия, Хитой ва бошқа бир қатор давлатларда ривожланган мудофаа саноати иқтисодиётининг алоҳида тармоғи сифатида унинг инновацион ва юқори технологияли ишлаб чиқаришга эга муҳим қисми эканини кўришимиз мумкин.

Ушбу давлатларда мудофаа саноати комплекси нафақат ўз қуролли кучларини замонавий қурол-аслаҳа, техника ва жиҳозлар билан таъминлайди, балки уларни экспорт қилиш орқали мамлакат иқтисодиётида, унинг ялпи ички маҳсулотида сезиларли улуш эгаллайди.

Мамлакатимизда узоқ йиллар давомида Қуролли Кучларни ҳарбий ва бошқа зарур маҳсулотлар билан таъминлаш, асосан, импорт ҳисобидан амалга оширилиб келинди. Бу нафақат миллий армиямизга қурол-аслаҳа ва бошқа зарур жиҳозларни ўз вақтида етказиб бериш, балки мамлакат ҳарбий хавфсизлигини таъминлаш каби стратегик йўналишда хорижий давлатларга боғланиб қолишдек ҳолатни юзга келтирган эди.

Президентимиз — Қуролли Кучларимиз Олий Бош Қўмондонни Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан кейинги

йилларда Ватанимиз мудофаа қудратини мустаҳкамлаш борасида олиб борилаётган туб ислохотлар самарасида бу борадаги устувор вазифалар изчиллик билан ҳаётга татбиқ этилмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2018 йил 12 февралда қабул қилинган қарорида бу борадаги муҳим вазифалар белгилаб берилди.

Натижада қисқа муддатда миллий мудофаа саноати комплекси яратилди. Давлат мудофаа буюртмаларини шакллантириш ҳамда мудофаа аҳамиятига эга бўлган ишлаб чиқариш соҳасида ягона давлат сиёсатини юритишга масъул бўлган давлат органи — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа саноати бўйича давлат қўмитаси тузилди.

Бугунги кунда мудофаа саноатининг асосини мамлакатимиз иқтисодиётининг турли тармоқлари ва Қуролли Кучларимиз таркибига кирувчи вазирлик ва идораларнинг ҳамда хусусий секторга тегишли бўлган, турли ташкилий-ҳуқуқий шаклга ва фаолият турига эга икки юзга яқин корхона ва ташкилот ташкил этади.

Утган икки йил мобайнида қўмита томонидан мамлакатимиз мудофаа саноатини ривожлантириш бўйича тивовий ишлар олиб бориляпти. Жумладан, ҳукуматлараро ҳарбий-техник ҳамкорлик бўйича 6 та комиссия фаолият қоритмоқда. Дунёнинг 20 та давлати мудофаа саноати комплекси корхоналари имкониятлари ва улар томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ўрганилди. Ҳукуматлараро учта битим имзоланди. Хорижий шериклар билан ҳарбий-техникавий ҳамкорлик бўйича 20 дан ортиқ “Йўл харитаси” тасдиқланиб, амалга оширилмоқда.

Ҳарбий маҳсулотларни ишлаб чиқаришнинг ўзлаштириш йўналишида ҳам

2018-2019 йиллар мобайнида самарали ишлар амалга оширилди. Жумладан, “UzAuto TRAILER” МЧЖда юк автомобили шассисига юк ва махсус автомобиль техникаларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

“O‘zelektroapparat-Electroshield” АЖ базасида Хитойнинг “Hytera” компанияси билан ҳарбий мақсадда қўлланадиган радиоалоқа воситалари тайёрланяпти. Шунингдек, бир қатор маҳаллий корхоналар билан ҳамкорликда озиқ-овқат маҳсулотлари, ҳимоя воситалари, сув ташиш цистерналари ва дала термослари, хавфсизлик тўсиқларини ишлаб чиқариш ташкил этилди. Ушбу лойиҳаларни амалга ошириш натижасида қўшимча икки юзга яқин янги иш ўрни яратилди.

Шунингдек, “Авиация таъмирлаш заводи” давлат корхонаси реконструкция қилиниб, технология жиҳатдан қайта жиҳозланди. Натижада корхона томонидан кўрсатилаётган хизмат турлари кенгайди. Жумладан, вертолётларнинг эҳтиёт қисмлари тури қўлайди, реактив самолётларни ўзимизда таъмирлаш имконияти туғилди.

2020 йилнинг биринчи ярмида янги турдаги патронлар ишлаб чиқарувчи линияни фойдаланишга топшириш режалаштирилмоқда.

Бундан ташқари, эскирган қурол-аслаҳалар модернизация қилиняпти. Шунингдек, турли шариот ва ҳудудларда қўшнлар бошқарувини таъминлай оладиган мобиль қўмондонлик бошқарув пункти, замонавий асбоб ва ускуналар билан жиҳозланган, мураккаб тиббий амалиётлар бажариладиган пункт яратилди.

Ҳарбий ва икки хил мақсадда қўлланадиган маҳсулотлар, бутловчи қисм ва жиҳозлар, энг янги материаллар ва хомашёлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга йўналтирилган илмий-тадқиқот ва таъриба-конструкторлик ишларини ташкил қилиш ва ўтказиш мақсадида Мудофаа саноати қўмитасининг Инновация технологиялари маркази фаолият бошлади.

Соҳада эришилаётган бундай ютуқлар қувонарли, албатта. Аммо ҳали олдимизда ечимини кутаётган вазифалар талайгина. Жумладан, Қуролли Кучларимизнинг замонавий қурол-аслаҳа, ҳарбий ва махсус техника ва бошқа маҳсулотларга бўлган эҳтиёжини тўлиқ таъминлаш, маҳаллий ишлаб чиқариш корхоналари фаолиятини такомиллаштириш, корхоналарга турли имтиёзлар бериб, маҳсулот таннархини тушириш ва экспортбоплигини ошириш долзарб вазифадир.

Ушбу чора-тадбирларни амалга ошириш мақсадида мамлакатимиз мудофаа салоҳиятини мустаҳкамлаш бўйича 2020-2025 йилларда мўлжалланган амалий ҳаракатлар режаси (йўл харитаси) ишлаб чиқилмоқда.

Соғлиқни сақлаш вазирлигининг АХБОРОТИ

Сўнгги маълумотларга кўра, коронавирус инфекциясига чалинган беморлар билан мулоқотда бўлган яқинлардан 9 нафарига коронавирус инфекцияси аниқланган. Шунингдек, хориждан келган яна бир нафар фуқарода ҳам ушбу инфекция борлиги тасдиқланган. Айни пайтга келиб,

коронавирус инфекцияси аниқланган беморлар сони 33 нафарга етди.

Эслатиб ўтайти, инфекция тарқалиб кетишининг олдини олиш мақсадида олиб борилаётган эпидемиологик суриштирув ишлари давом эттирилмоқда.

Бандлик

Ирода ТОШМАТОВА,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Жаҳон миқёсида кенг тарқалиб улгурган коронавирус пандемияси кўплаб давлатлар қатори Ўзбекистон иқтисодиётига ҳам таъсир кўрсатмоқда. Бу эса мамлакатимизда ушбу касаллик тарқалишининг олдини олишга қаратилган самарали чоралар кўриш баробарида глобал коронавирус пандемияси ва глобал инкирозли ҳодисаларнинг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирларини юмшатишни тақозо этипти.

"ИШГА МАРҲАМАТ" МОНОМАРКАЗИ АҲОЛИГА БЕМИННАТ КЎМАКЧИ

ТАДБИРКОРЛИККА
ЙЎНАЛТИРАДИ

Президентимизнинг 2020 йил 19 мартда қабул қилинган "Коронавирус пандемияси ва глобал инкироз ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони бу борада муҳим дастурийлашма бўлди.

Мазкур ҳужжат асосида Молия вазирлиги ҳузурида ташкил этилган "Инкирозга қарши курашиш жамғармаси" маблагларидан фойдаланишнинг бир қанча йўналишлари, хусусан, "Ишга марҳамат" мономарказлари ва касбга тайёрлаш марказларини ташкил қилиш, шунингдек, меҳнат мигрантларини касбга ва тилга ўргатишни ташкиллаштириш орқали уларни қўллаб-қувватлаш борасидаги вазифалар белгиланди.

Айтиш керакки, аҳоли бандлигини таъминлаш, ишсизларни касбга тайёрлаш борасида "Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили" давлат дастури бўйича эса ишсизлар ва камбағал оилалар аъзоларини тадбиркорлик ва касбга ўқитиш мақсадида 30 та коллеж базасида ҳамда Тошкент шаҳрининг ҳар бир туманида камидан биттадан "Ишга марҳамат" мономарказлари ва касбга тайёрлаш марказлари ташкил этилади.

Яшнотум туманида 2019 йил сентябрь ойида фаолият бошлаган "Ишга марҳамат" мономаркази ана шундай муассасаларнинг биринчиси бўлди. Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузурида ташкил этилган мазкур мономарказ фаолияти банд бўлмаган аҳолини ишга жойлаштириш, касб-хунарга ўқитиш, ижтимоий қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилиш, шунингдек, тадбиркорликни ривожлантириш бўйича ўқитиш ва тадбиркорликка жалб қилиш, фуқароларга психологик ва юридик хизмат кўрсатишга йўналтирилган бўлиб аҳамиятлидир.

ИШСИЗЛАР КАСБГА ЎҚИТИЛАДИ

"Ишга марҳамат" мономарказида инновацион усуллар ёрдамида ҳозирда талаб юқори бўлган курилиш, маиший хизмат, техник-муҳандислик каби соҳалар бўйича жами 22 та касбга ўқитилади. Бунинг учун марказда зарур техник воситалар, инновацион хоналар, малакали педагоглар жамоаси мавжуд. Ушбу муассаса йилга 5 минг 600 кишини ўқитиш имкониятига эга.

— Ишга жойлаштириш истагидагилар "Ишга марҳамат" мономарказига мурожаат қилиши мумкин, — дейди марказ директори, "Дўстлик" ордени соҳибаси Нодира Умарова. — Бу ерга келган инсонларга аввал бандлик масалалари бўйича маслаҳат хизмати кўрсатилади. Агар фуқаро доимий ишга эга бўлмаса, унга бўш иш ўринлари таклиф этилади. Касбий малака талаб этиладиган ишни танлаганлар

мономарказда ташкил этилган қисқа муддатли касбга тайёрлаш ўқув курсларидан бирида ўқитилади. Сўнг унга ишсизлик нафақаси белгиланади. Ижтимоий ҳимояга муҳтож мурожаатчилар доимий квотали иш билан таъминланиши ҳам мумкин.

Марказда ўқувчилар маҳоратини янада ошириш мақсадида 2019 йилнинг 16-17 декабрь кунлари ишчи касблар бўйича "World Skills International" халқаро стандартлари асосида "Uzbekistan Skills" биринчи миллий очик чемпионати ўтказилди. Унда юрдошларимиздан ташқари, Россия, Қозоғистон ва бошқа давлатлардан жами 60 киши қатнашди. 10 та йўналиш бўйича ўтказилган мазкур мусобақада "Қуруқ қурилиш ва сувоқчилик иши" ҳамда "Сартарошлик санъати" йўналишларида марказ ўқувчилари ғолибликни қўлга киритди.

Бу ерда касблар бўйича курсларни тамомлаган битирувчилар бандликка йўналтириш марказлари томонидан иш билан таъминланади ёки курслар якунида ишлаш истагидаги битирувчилар билан суҳбат учун ҳамкор ташкилотлар вакиллари таклиф этилади.

ХОРИЖДА ҲАМ ИШЛАШ МУМКИН

Мономарказда хорижий тилларни ўқитиш ҳам кенг йўлга қўйилган бўлиб, айни пайтда инглиз, япон, хитой, корей ва рус тилларини ўқитиш бўйича қисқа муддатли (1-3 ой) курслар фаолият қўймоқда. Ўқув якунида тест имтиҳонлари ўтказилиб, ундан муваффақиятли ўтганларга давлат намунасидаги сертификат берилади.

"Ишга марҳамат" мономаркази Россия давлат халқлар дўстлиги университети, Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги (JICA), Британия консуллиги билан тил ўқитиш курсларига хориж мутахасссларини жалб этиш учун ҳамкорлик алоқалари ўрнатган. Хитой тилини ўқитиш бўйича Хитойнинг Нанкин политехника институт, Uzbek China Training Center билан ҳамкорлик меморандуми имзоланган. Айни пайтда Корея халқаро ҳамкорлик агентлиги — KOICAдан волонтерлар жалб қилиш бўйича музокаралар ўтказилляпти.

Мономарказда таълим олган ўқувчилар нафақа Ўзбекистон, балки хорижда ҳам ишлаш имкониятига эга бўладилар. Муассасада Меҳнат мигрантларини ҳимоя қилиш маркази ҳам ташкил этилган бўлиб, унга кўра, хорижда ишлаш истагини билдирган ишсиз шахсга, аввало, ўз мутахасссислиги бўйича хорижий тилларга ўқитиш таклиф қилинади. Фуқаро тил кўникмалари сертификатини олганидан сўнг хорижий давлатга кетаётган меҳнат мигрантлари учун мўлжалланган махсус мослашув курсларига юборилиб, бу ерда танлаган давлатнинг қонунчилиги, маданияти ва тили билан яқиндан танишади. Сўнг унга малакали психолог томонидан зарур психологик хизмат кўрсатилади. Хорижда вақтинчалик ишлашга кетаётган Ўзбекистон фуқаролари мономарказнинг юридик хизмати базасида рўйхатга олинди ва уларнинг ҳуқуқлари ҳамда меҳнат муносабатларини ҳимоя қилишда амалий ёрдам кўрсатилади.

"Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили", давлат дастурида тадбиркорликни ривожлантириш борасидаги ишларни давом эттириш, хусусан, аҳолида, айниқса, ёшлар ва аёлларда бизнес юритиш ва тадбиркорликнинг замонавий кўникмаларини шакллантириш бўйича комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш белгиланди. Ушбу вазифаларнинг амалий ижросини таъминлаш мақсадида "Ишга марҳамат" мономарказида фуқаролар учун тадбиркорлик курслари ташкил этилган. Унда ўқувчиларга бизнес режа тузиш, маркетингни ўргатиш, бизнес юритиш бўйича молиявий ва ҳуқуқий саводхонлиқни ошириш, экспорт учун махсуслотни сертификатлаш бўйича билим ва амалий кўникмалар бериб келиняпти.

Шу кунга қадар мономарказга ишсиз фуқаролардан касбга ўқитиш бўйича 556 тадан зиёд ариза қабул қилинган. Мурожаатчиларнинг 52 нафари қисқа муддатли (22 соатли) тадбиркорлик курсларида ўқитилиб, махсус сертификатга эга бўлди.

— Аввал банкда ишлаганман, — дейди "Muslimabon Medline" оилавий корхонаси раҳбари Сабохат Рихсиева. — Қисқартиришдан сўнг ишсиз қолдим. Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига иш сўраб мурожаат қилдим. Менга маълум иш топилмаган, улар касбга ўргатадиган курсларда ўқишимни таклиф қилди. Рози бўлдим ва 2 ой мобайнида ўқаловчи касбининг ўргандим. Кейин физиотерапевт ўқалашга мўлжалланган корхона очдим. Ҳозир бу ерда 2 нафар мутахассс ишлаяпти. Келгусида кўпроқ ишчи олиб, корхона фаолиятини кенгайтириш ниятим бор. Шунингдек,

мономарказда минитехнологиялар кўргазма майдончасидан бизнес режа асосида керакли ускуналар ва минитехнологияларни танлаш ҳамда банк филиаллари орқали имтиёзли кредитлар олиш йўлга қўйилган.

Жиззах вилоятининг Мирзачўл туманида ҳам "Ишга марҳамат" мономаркази ташкил этилган бўлиб, унда Жиззах ҳамда Сирдарё вилоятларида ишсиз аҳолини чилангарлик, металл ишлов бериш, қишлоқ хўжалиги техникаси ва машиналарини таъмирлаш, чет тилларга ўқитиш бошлаб юборилган. Аммо бу ҳали етарли эмас. Давлатимиз раҳбари шу йилнинг 28 февраль кўни Яшнотум туманидаги "Ишга марҳамат" мономарказига ташрифи чоғида бундай марказлар одамларнинг талаб юқори бўлган касбларни тезда ўрганиб, ўз ишини топиши учун жуда муҳимлиги, бундан коллеж ва бошқа биноларни таъмирлаб, Тошкент шаҳрининг ҳар бир тумани ва барча вилоятларда шундай муассасалар ташкил этиш лозимлигини таъкидлади. Учрашувда касб-хунарга йўналишларини шу ихтисосликдаги ўқув юртларига бириктириб, юқори малакали ўқитувчиларни жалб этиш, шунингдек, кечки сабоқларни ҳам йўлга қўйиш бўйича кўрсатмалар берилди.

Айни пайтда бу йўналишдаги ишларни янада жадаллаштириш чоралари қўрилмоқда.

СОЛИҚ ИМТИЁЗЛАРИ МОЛИЯВИЙ БАРҚАРОРЛИКНИ ТАЪМИНЛАШГА ҚАРАТИЛГАН

Бошланиши 1-бетда

Ҳужжатда Давлат солиқ қўмитаси томонидан мамлакатда коронавирис эпидемиясининг тарқалишига қарши карантин муносабати билан жисмоний шахслар ва корхоналар учун солиқ юқини камайтириш бўйича берилган таклифлар ҳисобга олиниб, қатор солиқ имтиёзлари ва энгилликлар ҳам тасдиқланди. Қайд этилганидек, 2020 йил 1 апрелдан 1 октябргача яқка тартибдаги тадбиркорлар учун ижтимоий солиқнинг минимал базавий суммаси (223000 сўм) 50 фоизгача камайтирилди ёки 111,5 минг сўмга туширилди. Бу 239 мингта яқка тартибдаги тадбиркорга 232,9 миллиард сўм маблағини тежаш имкониятини беради.

Туман ва шаҳарлар халқ депутатлари кенгашларига фаолияти тўғрисидаги ёки билвосита туризм соҳасига боғлиқ бўлган 3167 яқка тартибдаги тадбиркор учун шахсий даромад солиғининг белгиланган миқдорини 30 фоизга камайтириш ҳам назарда тутилмоқда. Бунинг натижасида шаҳар жойлардаги 225 минг сўм ойлик тўлови ўрнига 157 минг сўм, вилоят марказларида 150 минг сўм ўрнига 105 минг сўм, туманларда 50 минг сўм ўрнига 35 минг сўм туланади. Бошқача қилиб айтганда, уларнинг ҳисобида 2,3 миллиард сўм қолади.

Жисмоний шахсларнинг 2019 йил учун жами йиллик даромади тўғрисидаги декларацияни топшириш 2020 йил 1 августгача, жисмоний шахсларнинг мол-мулк ва ер солигини тўлаш муддати эса, 15 октябргача узайтирилди. Жорий йил 1 апрелдан бошлаб хайрия ташкилотларидан моддий наф тарзида олинadиган жисмоний шахсларнинг даромадлари солиқдан озод қилинди. Бу ўртача 28,4 миллиард сўмни ташкил этади.

ИШ БИЛГАНГА БАЛЛИ!

БАФО МУАЛЛИМНИНГ АСАЛАРИЛАРИ

Россия ва Афғонистонда ҳам кўпаймоқда

Усмонли НОРМАТОВ

Музаббот туманидаги Гулобод маҳалласида истиқомат қиладиган Бафо муаллими бу ерликлар яхши танийди. Узоқ вақтдан буюн ўқитувчилик касбини ардоқлаб келаётган қишлоқ зиёлиси меҳнаткашлиги, ҳушмуомалалиги билан эл орасида обрў топган.

Бафо Шейхов 37 йилдирки, тумандаги 8-мактабда ёш авлодга таълим-тарбия бериб келмоқда. Ўтган вақт давомида кўплаб шогирдлар чиқарди. Ўқувчиларига билим бериш билан бирга, уларни меҳнатга, машаққатлардан қўқимай, фақат олдинга интилишга ўргатди. Ўзи ҳам ҳаётнинг турли синовларини сабр-матонат билан ениб ўтди.

Ўтган асрнинг тўқсонинчи йиллари эди. Бафо муаллим ҳар доими оdatи бўйича саҳар туриб, ҳовлисини айланиб юрганида шигил-шигил ҳосил туккан мевали дарахтарлар тепасига худди сулрадек оқ нарсалар ёпишиб турганига кўзи тушди. Бундан ажабланган муаллим ёши улуг қўшнларини чақириб келганида, улар оқ нарсаларни уяси экани,

қарандир бир оила асалари қочиб келганини айтди.

Анчадан буюн қўшимча иш билан шуғулланиш ниятида юрган Бафо муаллим дарҳол асалари парвариши билан шуғулланидиган танишларига учраб, тахта қути топиб келди ва "қочоқ"ларни унга жойлаштирди. Уша кундан бошлаб етти хазинанинг бири ҳисобланган жониворлар ҳаётига махлиб бўлиб, соҳага тамоман қизиқиб кетди.

Асалари парваришда сир-асрорларини ўрганиш мақсадида соҳага оид адабиётларни эринмай ўқиб чиқди, тажрибали асаларичилар ёнида юриб, озми-кўми ўрганди. Тез орада муаллим хонадонидagi асалари оиласи сони 100 тага етди.

2021 йил 1 январга қадар тадбиркорлик субъектларининг фаолияти солиқ аудитидан ҳам ўтказилмайди.

Давлат солиқ органлари вақтинча қийинчиликларни бошдан кечириётган ҳўжалик юритувчи субъектларга мол-мулк солиғи, ер солиғи ва сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича пеняларни ҳисоблашни тўхтатиб туради ва улардан ҳам солиқ қарзини мажбурий ундиритиш чоралари қўрилмайди.

Фармонда белгиланган комплекс тадбирлар ижроси иқтисодий барқарорлиқни сақлаш ҳамда бозорларда нарх-навоининг ўсишини олдини олиш, базавий ва ҳал қилувчи тармоқларнинг узлуксиз ишлашини таъминлаш каби масалаларни ҳал этишда, марказдан худудий бюджетларни ва аҳолиимисини қўллаб-қувватлашда муҳим омил вазифасини ўтайди.

— Йилга 4-4,5 тонна асал етиштириб бошлаганимиздан сўнг фаолиятимизни кенгайтириш мақсадида МЧЖ ташкил этдик, — дейди Бафо Шейхов. — Ҳозир "Ангубин" масъулияти чекланган жамиятимизда 500 асалари оиласини парваришляямиз. Оиламиз аъзоларининг барчаси бу борада менга кўмакчи. Мактабда дарсларим тугагач, уйда уларнинг ишини назорат қиламан.

Мамлакатимизда сўнгги йилларда тадбиркорликни ривожлантиришга қаратилган эътибор Бафо муаллим сингари қўшимча иш билан шуғулланиш истагидаги аҳоли учун кенг имкониятлар яратди. Айниқса, Президентимизнинг 2017 йил 17 октябрдаги "Республикамизда асаларичилик тармогини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори бу йўналишдаги ишларнинг жадал дарами этиштиришга йўл очди.

"Ангубин" МЧЖ аъзолари ўтган йили икки тонна асал етиштирди. Тадбиркорлар муайян вақт асал етиштиришдан ҳам кўра, асалари оилаларини кўпайтиришга эътибор қаратди. Ўтган йили Афғонистон ва россиялик ҳамкорларига 150 асалари оиласи етиштириб сотди. Экспортдан 80 миллион сўмдан ошқ даромад қилинди. Оилавий тадбиркорлар бу йил хорижий харидорларга минг асалари оиласи етиштириб бериш бўйича шартнома тузган.

Бафо Шейховнинг айтишича, асалариларни шакардан кўра, асал билан боқса, улар соғлом, тетик, касалликларга чидамли бўлади. Ўш муҳими, асал истеъмол қилиб, қишдан чиққан асаларилардан янги оилалар ташкил этиш осонлашади. Шу боис, корхонада 500 асалари оиласини асал билан боқиб йўлга қўйилган.

Қисқаси, қишлоқ муаллими ва унинг оила аъзолари асаларичилик билан шуғулланиб, кам бўлгани йўқ. Бу оиланинг ҳалол меҳнат ортидан рўзгор тебратаетганига қишлоқдошларининг ҳаваси баланд.

Аёл ва олам

“БУГУН АЁЛЛАР БАРЧА СОҲАДА МЕҲНАТ ҚИЛИШИ МУМКИН, ҲАТТО ГЕОЛОГИЯДА ҲАМ”

Соҳиба МУЛЛАЕВА,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Аёлнинг оилада бир нечта вазифаси бор: аёл — модератор, аёл — иқтисодчи, аёл — ўқитувчи, аёл — ошпаз... Бир сўз билан айтганда, оиладаги тинч ва осойишта муҳитни таъминлашда аёл жонбозлик кўрсатади. Кўп замонлардан бери улугъаниб, шайнига мадҳлар битиб келинаётган ўзбек аёли бугун ўзининг модераторлик қобилияти, раҳбарлик салоҳияти билан ҳаётнинг барча жаҳбларига дадил кириб келмоқда.

Шундай аёллардан бири, айна пайтда И.М.Губкин номидаги Россия давлат нефть ва газ университетининг Тошкент шаҳридаги филиали директори ўринбосари Элзара Юзликובה 27 ёшида фан номзоди, 32 ёшида фан доктори илмий даражасини олган. У мамлакатимизда аёл раҳбарлар сафи кенгайиб бораётганидан мамнун. Бунинг юртимизда хотин-қизларга қаратилаётган эътибор ва ишонч намунаси, деб ҳисоблайди.

Президентимизнинг ўтган йил 7 мартдаги “Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тadbиркорлик фаолиятини

қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида”ги қароридан хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтириш, уларнинг тadbиркорлик борасидаги ташаббусларини янада қўллаб-қувватлаш, меҳнат фаолиятини рағбатлантириш ва одил судловга эришиш даражасини ошириш каби мақсадлар ўз ифодасини топди. Қарор ижроси доирасида хотин-қизлар меҳнатини муайян соҳа ёки касбларда қўллаш бўйича таққилар бекор қилинган аёллар учун жамиятда ўз фаоллиги ва ташаббускорлигини намоён этишнинг янги имкониятларини очди.

Элзара Юзликובה кўп миллатли бағрикенг ҳалқимиз меҳри ва ишончидан куч олиб, юрт раънаки йўлида сидқидилдан меҳнат қилиб келмоқда. У иш фаолиятини 2002 йили Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университетининг умумий педагогика кафедрасида бошлаган. “Ижтимоий педагогика” ва “Педагогик маҳорат” фанларидан амалий машғулотлар ўтказиш жараёнида ушбу соҳада ютуқлар билан бирга, айрим камчиликлар ҳам борлигини илғаб, ўзининг номзодлик ва докторлик ишларида айнан шу йўналишдаги муаммоларни ҳал этиш бўйича таққилларини билдирди.

МУТАХАССИСЛАРНИНГ ЯРМИДАН КЎПИ ХОТИН-ҚИЗЛАР

— Муассасамизда тахсил олаётган 1034 нафар талабанинг 208 нафари хотин-қизлар, — дейди Элзара Юзликובה. — Таълим даргоҳимизда нефть ва газ соҳаси учун кадрлар тайёрланади. Шу боис, филиалимизга кўпроқ йигитларнинг интилиши ва қизиқиши юқори. Талабаларимиз орасида қизлар йилдан-йилга кўпаяётгани уларда барча соҳаларда фаолият юритиш ва ўз имкониятини намоён этиши учун ишонч мавжудлигидан далолат беради. Педагогларимизнинг олти миш физиони аёллар ташкил этади. Бу юқори малакали геологларни тайёрловчи, ўзбек, рус ва инглиз тилларида дарс ўта оладиган профессионал мутахассисларнинг ярмидан кўпи аёллар дегадир. Бугун филиалнинг “Ўзбекнефтегаз” АЖ корхоналарида меҳнат қилаётган 1044 нафар битирувчиси орасида хотин-қизлар етарлича.

РАҲБАРЛИКНИНГ ЮКИ ОҒИР, АЙНИҚСА, АЁЛГА...

Икки фарзанднинг онаси, бир оиланинг саришта бекаси, аҳил жамоанинг раҳбари ва геология соҳасида ишланаётган қўллаб-ёшларнинг устози бўлган Элзара Юзликובה жамоадаги ҳар бир ходимнинг, айниқса, аёлларнинг

кайфияти билан қизиқади. Уларни тинглаб, муаммоларига биргалликда ечим топишга интилади.

Баъзи аёллар билан суҳбатлашсангиз, ҳаётдан, турмушдан нолиқди. Арзиманган масалани ҳам катта муаммо сифатида кўтара-

ди. Бундай тоифадан фарқли равишда олима ҳаётга доимо яхши назар, кўтаринки кайфият билан қарайди. “Ҳаётдан ҳеч қачон нолимаслик керак. Раҳбарликнинг юки оғир, айниқса, аёл киши учун. Кимда муаммо йўқ дейсиз?! Уларга

таслим бўлмасдан, қайта-қайта олға интилавариш керак. Ана шунда бирор натижага эришасиз. Биз, аёллар нозик қалбимиз, юксак дид-фаросатимиз ва уддабуронлигимиз билан жамоада чиройли муҳит яратишимиз лозим”, дейди у.

ТАРАҚҚИЁТ МЕЗОНИ

ЭЛЕКТРОН УНИВЕРСИТЕТ — КОРРУПЦИЯСИЗ ТАЪЛИМГА ЙЎЛ

Ҳасан ОЧИЛОВ,
Тошкент давлат юридик университети жиноят ҳуқуқи ва криминология кафедраси мудири

Сўнгги йилларда мамлакатимизда коррупцияга қарши кескин курашиш ва унинг олдини олиш ҳақида кўп гапирилаётгани бежиз эмас. Президентимиз Олий Мажлисга Мурожаатномасида жамиятимизда коррупция иллати ўзининг турли кўринишлари билан тараққийтимизга ғов бўлаётгани, бу ёвуз балонинг олди олинмас, коррупциянинг бирорта тармоғи ривожланмаслигини таъкидлади.

Статистик маълумотларга кўра, 2017-2018 йилларда Ўзбекистонда таълим тизими энг коррупциялашган соҳалардан бири сифатида қайд этилган. Жумладан, мазкур соҳа пора олиш бўйича 2017 йилда 2-урин, 2018 йилда 1-уринда келтирилгани ташвишланарли ҳол. Сир эмаски, таълим соҳасидаги коррупциянинг кенг тарқалган турларидан бири пора олиш ва пора бериш саналади. Шу жиҳатдан олий таълим тизимини “коррупциясиз соҳа”га айлантириш давлатимиз олдидаги энг устувор вазифалардан бири бўлиб қолмоқда.

Президентимизнинг 2019 йил 8 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси олий

таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги фармонида ҳам олий таълим муассасалари фаолиятида очиллик, шаффофлик ва ҳолисликни таъминлаш, коррупцияга шароит яратувчи омилларни бартараф этишга қаратилган комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва уларни амалга ошириш вазифалари белгиланди. Мазкур фармон асосида биринчилардан бўлиб Тошкент давлат юридик университетида “Электрон университет” лойиҳаси амалга оширилмоқда. Лойиҳа доирасида университетни тўлиқ рақамлаштириш учун Жаҳон банкининг 140 минг АҚШ доллари миқдоридagi гранти жалб этилган.

ЎҚУВ ЖАРАЁНИ ТЎЛИҚ ЭЛЕКТРОНЛАШТИРИЛАДИ

Шу ўринда “Электрон университет” нима, деган табиий савол туғилади. Содда қилиб айтганда, “Электрон университет” — бу университетнинг тўлиқ рақамлаштирилишидир. Яъни бунда талаба ўқишга қабул қилинганидан, то олий ўқув юртини тамомлагунига қадар унинг таълим олиши билан боғлиқ барча жараёнлар электронлаштирилади. Хусусан, лойиҳа доирасида миллий таълим муассасалари орасида биринчилардан бўлиб ТДЮУда жорий этилган таълим беришнинг модуль тизимида талабалар билимининг назорат қилиш, рейтинг натижаларининг объективлигини қайта текшириш, уларни таҳлил этиш, расмийлаштириш ва уларга етказиш жараёнларида ҳар бир талаба шахсини аноним сақлаган ҳолда барча фанлар доирасида идентификацион код билан шифрлаш тажрибаси амалиётга татбиқ этилди. Натижада университетда талаба ва ўқитувчи ўртасидаги визуал алоқанинг қисқартирилишига эришилди. Эндигида талаба керакли ҳужжатларни олиш учун деканатга бориши ёки семестр якунида баҳолар дафтарчасини кўтариб, барча ўқитувчиларнинг олдига бирма-бир кириш шарт эмас. Бу ишларнинг барчаси электрон тарзда амалга оширилади.

Университетни рақамлаштириш лойиҳаси оралиқ назорат ва якуний имтиҳонлар вақтида ҳам шаффофликни таъминлашга хизмат қилади. Чунки бунда талабанинг имтиҳон топширишдан тортиб, унинг ўқитувчига етиб боришигача бўлган жараёнларнинг барчасини компьютер бажаради. Баҳолаш тизими ҳам тўлиқ электронлаштирилади.

ҲУҚУҚИЙ БИЛИМ

Гулчехра ТЎЛАГАНОВА,
юридик фанлари доктори, профессор

Яқин-яқингача мамлакатимизда судьяларнинг оқлов ҳукми чиқариши камёб ҳодисага айланиб қолганди. Аммо сўнгги йилларда суд мустақиллиги йўлида ўтказилаётган ислохотлар натижасида бу нохуш анъана тобора чекинмоқда.

Инсон ҳуқуқлари ҳимоясининг муҳим шарти

Хусусан, эски тузумдан қолган ва ҳануз давом этаётган суд қарорларини прокуратура томонидан қақриб олиб ўрганиш амалиёти чекланди. 2020 йил 1 майдан бошлаб суд ҳукмлари, қарорлари, ажримлари ёки ҳал қилув қарорларини тарафларнинг мурожаати мавжуд бўлгандагина прокурор томонидан суддан талаб қилиб олиш ҳуқуқи жорий этилади.

Жиноят-процессуал кодекси (ЖПК)нинг 24-моддасида

қўзланган мақсад ва вазифаларга эришиб бўлмайди. Шу жиҳатдан соҳадаги изчил ислохотлар натижасида ўтган уч йилда жабрланувчилар, гувоҳлар ва жиноят процессининг бошқа иштирокчиларини ҳимоя қилиш тизими яратилди. Нодавлат суд экспертизаси ташкилотлари фаолиятига рухсат берилди. Соҳани ривожлантириш бўйича устувор йўналишлар ва зарур чора-тадбирлар тасдиқланди. Тинтув жараёни, олинган қўрсат-

тизимига ўтилиши инсон ҳуқуқларини таъминлашнинг муҳим шарти бўлиб хизмат қилмоқда.

Айтиш жоизки, жиноят процесси иштирокчилари ҳуқуқларининг доираси ва мазмуни, уларни амалга ошириш шакли, усули, метод ва шароитларининг комплекс равишда қонуний тартибга солиниши, мансабдор шахслар ва судгача бўлган босқичларда қатнашадиган бошқа иштирокчиларга тегишли мажбуриятлар юкланиши, жиноят ишларини юритишда иштирок этувчи шахсларнинг процессуал ҳуқуқларини бузганлиги учун жавобгарлик белгиланиши фуқароларнинг жиноят, қонуний айбон ва асосиз гумондан ҳимояланиш механизмининг яратилиши имкон беради.

Қонуний жиҳатдан ишни судга қадар юритишда шахс ҳуқуқларини таъминлаш терговга қадар текширувни амалга оширувчи органнинг жиноят ишлари юритишга масъул бўлган мансабдор шахслари — суриштирувчи, терговчи, прокурор, шунингдек, суд босқичида судьянинг бевоқиф фаолияти ҳисобланади. Шу боис, ЖПКнинг “Процессуал ҳаракатлар ва қарорлар устидан шикоят қилиш ҳуқуқи” деб номланувчи 27-моддасидаги “суднинг процессуал ҳаракати” сўзларидан кейин “ёки ҳаракатсизлиги” сўзларини киритиш мақсадга мувофиқ. Мазкур моддада суриштирувчи, терговчи, прокурор, судья ва суд ўз бурчларини фақат ҳаракат билан адо этишлари мумкинлиги белгиланган. Ваҳоланки, уларнинг ҳаракат қилмасликлари ҳам ҳуқуқий оқибатларга олиб келиши ва шикоят қилиш учун сабаб бўлиши мумкин. Бундан ташқари, прокурор қарори устидан судга мурожаат қилиш тартибининг жорий этилиши ҳам шу оқоли суриштирув ва дастлабки тергов жараёнида мувозаънатни, яъни ўзаро тийиб туриш таъминлашнинг таъминлаш имконини яратди. Ривожланган демократик мамлакатларда мавжуд бундай тақрибанинг амалиётга татбиқ этилиши ҳаётимизда адолат мезонини мустаҳкамлашда яна бир муҳим қадам бўлади.

суриштирувчи, терговчи, прокурор гумон қилувчи, айбланувчи ва судланувчига унга берилган ҳуқуқларни тушунириб бериши ҳамда у ўзига қўйилган айбловдан ҳимояланиши учун қонунда назарда тутилган барча восита ва усуллардан фойдаланишнинг чора-тадбирларини кўриш мажбуриятлари белгиланган. Бу эса ҳуқуқларни тушунириш ва уларни амалга оширишда ёрдам бериш учун зарур шарт-шароитларни яратиш, ҳуқуқларни бузилишдан ҳимоя қилиш, бузилган тақдирда уларни тиклаш каби жиҳатларни ўз ичига олади.

Жиноят процессининг муҳим босқичи ҳисобланган ишнинг судга қадар юритишда шахс ҳуқуқлари, энг аввало, шахсий манфаатга ҳа бўлган иштирокчи ва ҳимоячиларнинг ҳуқуқлари етарлича таъминланмас экан, бу борарда

маларни ҳодиса содир бўлган жойда текшириш, тергов эксперименти каби процессуал тергов ҳаракатларини видеоасвир орқали қайд этиш шартлиги қонуний асосда белгиланган бўлиши шарт. Шахсни ушлаб туриш, унга процессуал ҳуқуқларини тушунириш каби жараёнлар, агар у ҳимоячидан воз кечса, бу ҳолатни ҳам мажбурий тарзда видеоасвирга тушириш тартиби жорий этилди. Шунингдек, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари томонидан ушланган шахс махсус бинога олиб келинганидан кейин бу ҳақда унинг оила аъзолари дарҳол хабардор қилинади.

Мазкур ҳуқуқий норманинг киритилиши ҳамда шахсни ушлаб туриш ва унинг ҳуқуқини чеклайдиган бошқа процессуал мажбуриятларни қўллаш ҳолатларини ҳисобга олишнинг электрон

ТАЛАБАНИНГ ДАВОМАТИ НАЗОРАТДА БЎЛАДИ

Шу вақтгача таълим муассасаларида даволат масалаларида ҳам ноҳилисликлар кузатилган. Айрим талабалар дарсга қатнашмасида, қандайдир йўллар билан яхши баҳо олган. Лекин “Электрон университет”да бундай ҳолатларга йўл қўйилмайди. Талабанинг дарсга қатнашиши махсус электрон тизимлар орқали назорат қилинади. Унга кўра, талаба идентификация орқали тегишли чип ёки бармоқ изини киритгач, дарс хонасига кирди. Махсус дастурга кўра, талаба хонага кирганидан сўнг “+” белгиси пайдо бўлади, дарсга келмаган тақдирда “-” белгиси туради. Бу кўрсаткич ҳафталик, ойлик, семестр давомида автоматик ҳисоблаб борилади. Мазкур жараёнда талабанинг даволатини яширишнинг имкони қолмайди.

Тошкент давлат юридик университети раҳбарияти ҳамда талабалар ўртасида “Тескари алоқа”

тизимининг ташкил этилгани ҳам шаффофликни таъминлашда самарали натижа бермоқда. Хусусан, телеграмм, ижтимоий тармоғи орқали университет ректори билан талабалар ўртасида йўлга қўйилган алоқа талабага тўғридан-тўғри ректор билан боғлана олиш шароитини яратиб беряпти.

Бугун олий таълим босқичида тўлиқ шаффофликни таъминлаш ҳамда ортиқча расмий ҳужжатлардан воз кечишга эҳтиёж катта. Шу жиҳатдан “Электрон университет” лойиҳаси доирасида барча миллий олий таълим муассасалари фаолиятини электронлаштириш давр талабига айланди. Мазкур ислохотлар мамлакатимизда амалга оширилаётган рақамлаштириш сиёсатининг бир қисми бўлиши билан бирга, тизимда узок йиллар давомида илгиз отган коррупциянинг буткул йўқ бўлишига хизмат қилиши, шубҳасиз.

“Наврўзинг — янги кун, янги давронинг муборак, жонажон Ўзбекистоним!”

Наврўз яна келаверади...

Қутлибека РАХИМБОЕВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими

Наврўз... Қачонлардир бошқа тилдан кирган бўлса-да, бутун ўзимизникига айланиб қадрдонлашиб кетган бу сўзни тилга олганимизда бирдан юрагимиз кенгайиб кетгандай бўлади. Ҳаяжонларимиз варрак шаклида зангори осмонларга парвоз қилгандек, қувончларимиз лақақизғалдоқлар рангларда яшил қирларнинг тепасига қараб югуриклагандек туюлади. Қоқиғулар анҳор бўйларининг қулдирғиларига, шабада қанотларидаги ўрик, бодом гуллари эса собит дарахтларнинг тушларида ҳам кўриб чиқадиган орзуларига ўхшайди. Кўринган, кўринмаган, ҳис қилинган туйғулар аро яшар эканмиз, Наврўз билан боғлиқ хотиралар ҳам уйғонади.

Бир Наврўзда...

Унда мен жамаласоч қизалоқ эдим. Ҳовли-мизда ўчоқ қазилиб, дошқозонлар осилди. Хотин-халаж қий-чув билан Сафаргул янганинг уида ундирилган майсани гўшмайдалагидан ўтказиб, қулоч-қулоч доқада сузиб, сувини қовуриб, қизғиш тусга кирган урни жизиллатиб қозонга қуя бошлади.

— Жумагулни айтиб чиқинлар, яхши ният билан сумалакка тош ташласин, — деди қозон бошида узун таёққа қапир боғлаётган, сумалак тайёр бўлгунча кенчадиган барча жараёнларга бошчилик қилувчи кайвони аёл Уғилрой янға.

— Бе, ўйлаб-ўйламай гапирасизми? Жумагулнинг келин бўлиб тушганига беш йил бўлди. Ҳалиям битта тирноққа назари тушмади. Бунақаларни ўчоқ бошига қийнаштириб бўлмайди. Сумалакнинг пири бор...

Богдагул янға гапини охиригача давом қилдира олмади. Қўшнларимиз чувиллашиб юборди. — Бу нима деганинг, Богдагул? Жумагул ўғримидики, уни ўчоқ бошига олиб келишга монелик қиласан? Беш йил нима бўлибди? Аёллар ўн йил-даям фарзандли бўляпти...

— Ҳай-ҳай, Богдагул, гапингни биров Жумагулга эмас, унинг эрига етказса борми, келиб нақ тилингни сугуриб олади!

Мен бола ақлим билан айтилаётган гапларни бор эни-буйи билан англамаган бўлсам-да, аслида жуда чиройли, лекин кўзлари мунгли юрадиган Жумагул янғани сумалакка олиб келишга, унинг ҳаётида бир яхшилик бўлишини, қўнчилик қўшнларимиз унга ана шу яхшиликни истаётганини сездим. Жумагул янганинг ўзиям қандайдир ирим-сиримлардан хабардор шекилли, анчага-ча қозон бошига келмади. Бир-икки марта хабар юборилганидан сўнг чиқди. Тортиниб турган эди, ёши ўзгараётган:

— Жумагул, қани, яхши ниятлар билан тош ташла-чи, янаги Наврўзгача, балки бирор яхшиликнинг дарағи келиб қолар, — дейишди. Жумагул янганинг уч-тўртта тошини ийманибгина қозонга ташлагани, сўнг тошларни шақирлатиб айлантиргани шундайча кўзим олдида турибди. Вақтлар ўтди. Ростдан ҳам кўни-қўшнлар орасида:

— Вожабким, сумалак қайнаб турган

қозоннинг бошида чин дилдан қилинган дуолар ижобат бўлади, деганлари рост экан-да. Мана, Жумагулнинг ой юзига ҳам доғ тушибди, — деган гап тарқалди. Кейинги Наврўзда:

— Жумагул чиллалли, боласининг қирқи чиқмагунча сумалак қозоннинг ёнига келолмайди, — дейишди. Аммо ҳеч ким Богдагул янганинг юзига ўтган Наврўзда айтганларини солмади.

Болалигимда хотирам кўзгусига бир суратдай ўрнашиб қолган бу воқеада жуда катта қадрият борлигини кейин англадим. Эҳтимол, Жумагул янганинг азалий орзуси рўёби билан сумалакка ташланган тошнинг алоқаси йўқдир, аммо маҳалладаги меҳр-оқибатнинг, кўни-қўшнларнинг бу аёлга ҳамдамлиги унинг кўнглини кўтариб юборгани, орзуларининг ижобатига ишонтиргани рост.

Яна бир Наврўзда... Мен унда “Саодат” журналида ишлардим. Хизмат сафари билан Хоразмга бордим. Ўша пайтлари Шакаржон опа Ҳўжаниёзова вилоят хотин-қизлар кўмитасининг раиси эди. Опанинг ўзи боғотлик эди. Боғот туманида ерга чигит тушадиган кун экан.

— Қутлибека опа (икковимиз ҳам бир-бири-мизга “опа” деб мурожаат қилардик), бугун Боғотда кўй сўйилади, элга ош берилади. Оксоқоллардан дуо олинади, кейин бир миришкор деҳқон бир ховуч чигит сочиб беради, сўнг севалкалар ишга тушади, — деди.

Бордик. Ошдан кейин қариялар ер эгалари, сув эгаларининг ҳақиқа дуолар қилди. Шакаржон опа менга:

— Деҳқон бободан сўнг Сиз ҳам бир ховуч чигит сочинг, шоирлар ҳам худонинг суйган бандалари бўлади. Зора, бир ховуч чигитингиз бир хирмон пахта бўлса, бу элнинг ризқи пахтадан, — деди.

Чигитни ховучлаб қўлимга олар эканман, тилимга шунақа сўзлар келдики, кўзларим ёшланди, овозим титради...

Кейинги борганимда Шакаржон опа мен билан юра олмади, жуда банд экан, аммо поезд жўнашига бир қутти ўрик жўнатди. Телефонимга “Қутлибека опа, дуонгиз Аллоҳга ўтдим, ўша ернинг пахтаси бир бўлди, бўлди... Режа бажарилгач, ўз-заоянинг учиди қолган пахталарнинг чигитини гўз қўлим билан читиб (ситиб), неварангизга кўрпача

тикиб бораман, ҳозирча ўрик еб туринг...”, деган SMS келди. Балки ўша ерда ҳосилнинг яхши бўлишига менинг чин дилдан, ихлос билан қилган дуоларимнинг мутлақо алоқаси йўқдир. Лекин ўша Наврўз катта қалбли аёл Шакаржон опа ўзининг ота-боболари ҳақиқа эмас, қачонлардир дунёдан ўтиб кетган ер эгалари, сув эгаларининг ҳақиқа қилинган дуолари билан эсимда қолди. Эҳтимол, одамлар ризқини мўл берган Аллоҳга ҳам ўша қадр хуш келгандир...

Яна бир Наврўзда...

Қашқадарё вилоятига хизмат сафари билан бордим. Қамаш туманидаги Болалар уйи ҳақида материал қилишим керак эди. Кундуз кўнгли кам болаларга серҳиммат инсонлар байрам қилиб берди. Болалар билан бирга роса яйрадик, шеър ўқидик, ашула айтдик, ўйинларга тушдик. Кейин устозимиз Зулфияхонимнинг ўғитларини эслаб (у киши мақола ёзмоқчи бўлган жойларингда, илоҳи бўлса, бир кун туналлар, шунда ёзганларингиз тўлиқроқ бўлади, дер эдилар), кечаси Болалар уйида (у пайтда шундай аталар эди) қолдим. Муассаса директори Валентина Баҳодирова билан узок суҳбатлашиб ўтирдик.

— Энди сиз дам олинг, мен хатлар билан шуғулланаман, — деди Валя опа.

— Қанақа хатлар? — дея қизикдим.

Валя опа менга бир сумка хат олиб чиқди.

Ўқий бошладим. Хатларнинг муаллифлари Валя опанинг болалари эди. Улар оталари-оналаридан ўзларини олиб кетишларини ялиниб сўраб эди. Энди ҳеч қачон тўлолон қилмасликка ваъда беришар, Саша исмли боланинг хатлари юрагимни ўртаб юборди. У энди ҳеч қимнинг нарсасини сўроқсиз олмасликка ваъда беради. Валентина Баҳодирова эса ҳар бир боланинг ота-онаси бўлиб хат ёзар экан, уларни яхши ўқишга, тарбияли бола бўлишга чақирар, агар айтганларидек ўзини чиройли олиб юрса, келиб олиб кетишга ваъда беради. Мен болаларнинг ёлвориб тула хатларини йиглаб ўқидим.

— Ахир, бу ёлғон-ку, бир кун бу фош бўлса, болаларнинг умиди синиб кетади-ку...

— Барибир кўнглида умид яшайди-ку. Умиди ҳам бўлмаса, бу болалар қандай қилиб яшайди? — деди Валя опа.

Мен опанинг фикрларига у қадар қўшилмасам ҳам уларга ҳақиқатдан кўра, умид зарурроқ эканини ҳис қилдим. Болаларнинг хатларида кўёшга қўйилган қўл, учиб бораётган қўшларнинг расмлари бор эди, уларда Валя опанинг ўтриклари берган умид суратларининг чизгиларини кўрдим.

Бир куни ҳақиқатни билишганида ўзларини ўзлари суйайдиган даражага етган бўлади. “Ҳеч қимим йўқ”, деган туйғудан кўра, “Қаердидир ота-онам бор”, деган умид барибир кўнглини суйайди... Валя опанинг шу гаплари ўша Наврўз билан бирга ёдимда қолди.

Мана, яна юртимизга Наврўзи олам келди. Гўзалликлари, орзулари, синовлари билан...

Биз яхши ниятчи, тоза кўнглили халқмиз. Шу кўнглимиздан буюриб, ҳали яна кўп Наврўзларни кутиб оламиз. Хотирамиз китобларига улар умид қаламларида янги-янги воқеаларни ёзаверади...

Момомиз пиширган сумалак

Абдужалол ТАЙПАТОВ

Баҳор кунларининг бирида, биринчи ё иккинчи синфда ўқирдик чоғи, мактабдан қайтишимизда Жаббор исмли синфдошимиз уйига таклиф қилди. Онаси — момомиз олиб-югуриб дастурхон тузади. Тандирдан энди узилган патир, косаларда қатиқ, исмалоқ сомса, пиёлаларда қуюқ, тўқ жигарранг таом келтирди.

Умримда илк бор кўраётганим пиёладаги таомга қўл қўздим. Бу нима, деб сўрадим. Ҳамма бир-бирига қаради. Жаббор бунинг оти сумалак, лекин энам ҳеч қимга унинг отини айтмагун деган, деди.

Таомнинг таъми оғзимда қолди. У ниҳоятда ширин эди. Бир пиёласини ялаб-юлқаб пақос туширдим.

Қишлоғимизда қўламда одамлар йиғилиб, Йилбоши тадбирларини ўтказганини ҳам яхши эслайман. Баъзи қишлоқларда бу маросимни дарвешона ҳам деб аташарди. Одамлардан имкониятига қараб пул йиғилар, қўй сўйилар, аёллар уйдан ҳар хил баҳор таомларидан тайёрлаб келар, қишлоқнинг ўт кўпроқ ўсган қирларидан бирига чиқиб ўтириллар, ўйин-кулгу қилинарди. Наврўз сўзини одамлар деярли тилга олмасди...

Орадан кўп йиллар ўтиб кетди. Наврўз байрами нишонлана бошлади. Дошқозонларда сумалак пиширилаётган бўлди. Кейин кўп бор сумалак едим. Аммо ўша олис болаликда Жабборнинг энаси пиширган сумалакнинг таъми оғзимда қолган.

Энди ўйлайман. Нега шундай ширин, қуватли таомни тақиклашган. Нега Наврўзни — халқнинг соф миллий байрамини, ҳақиқий Янги кун, уйғониш, баҳор, янги йилнинг бошланиши айёмини нишонлаш мумкин бўлмаган. Нега?

Негаки, мустамлакачилар қўл остидаги халқларни узок йиллар қарамликда ушлаб туришни мақсад қилган. Уларнинг мафкурачилари ўтмишини билмайдиган, ота-боболари кимлигини унутган халқни бўйсундириш

осон, деб ўйлаган. Миллий қадриятлар, аёналар, байрамлар, жумладан, Наврўз халқни бирлаштирган. Бирлашган халқ, яқдил жамоа эса катта куч, уни енгиб бўлмайди. Мустамлакачилар шундан кўрққан. Бизнинг ўтмишимиз, буюқ сиймоларимизнинг номи босқинчиларни доимо чўчишиб, ҳушёр тортириб турган.

Бугун эса Ўзбекистон мустақил, Наврўз ҳам ҳамма чеклашлардан қутулган, халқимизнинг сеvimли байрамларидан бирига айланган. Наврўз янги йилнинг бошланиши, табиат, бутун мавжудотнинг уйғониши рамзи, яраткиш фаслининг гўзал байрами! 2020 йилнинг Наврўзи бу кунни байрам қиладиган барча халқлар учун бироз ташвишли келган бўлса-да, аммо одамларимизнинг кайфияти, руҳи тетик. Бу йил янгиладан Ўзбекистон ҳаётида кўп ижобий ўзгаришлар бўлиши, халқимиз фаровонлик ва ободлик сари яна бир дадил қадам қўйиши аниқ.

Наврўз — янги йил, янги кунингиз, Йилбоши муборак бўлсин.

Наврўз байрамига ислом дунёсида ҳеч қачон тўсиқ ва тақиқ қўйилмаган

Илҳомжон БЕКМИРЗАЕВ,
тарих фанлари доктори

Неча асрлар давомида юртимиз аҳли томонидан кенг нишонланиб келинадиган Наврўз байрами қадимдан асосан, форс ва турк мусулмон халқларининг анъанавий умумхалқ шодиёнаси ҳисобланган. Зеро, Наврўз — баҳор фасли байрами бўлиб, араблар уни Нийруз (نيروز) деб ҳам атаганлар.

Махшур араб тарихчиси Қалқашандий ўзининг “Субҳу-л-а’ш” асарида “Нийруз бутун Турон ва форс халқлари нишонлайдиган баҳор байрами бўлиб, ҳатто Миср қибтийлари ҳам кейинчалик бу байрамдан илҳомланиб, ўз миллий байрамлари сифатида нишонлашни бошлаган”ини ёзиб қолдирган.

Наврўз байрамига Махмуд Салим Қазвиний “Осор ул-билод” ва “Аҳбор ул-ибод” асарида: “Нийруз — янги кун маъносини англатиб, араб бўлмаган аҳам мусулмон ўлкалари нишонлайдиган умумхалқ баҳор байрами ҳисобланади. Ўша куни тун ва куннинг вақти ҳам тенглашади, деҳқончилик урф бўлган мусулмон ўлкалари ерга ург қаддайди ва Аллоҳдан ўша йилги ҳосил баракотли бўлишини сўраб дуо қиладилар”, деган.

Саъид Ҳошим Надвий “Тазкират ун-наводир” асарида: “...Аҳам

халқлари ислом динига арабларда урф бўлмаган гўзал одатлари билан кириб келиб, ушбу халқлар яшайдиган ўлкаларда мусулмонлар ҳаёти янада гўзал шаклга эга бўлди. Хуросон ва Мовароуннаҳрда яшайдиган мусулмон халқларининг Наврўз байрами баҳорги байрам бўлиб, ўша кунлари мусулмонлар Аллоҳга муножот айтиб, барака сўрашлари қандай ҳам гўзал”, дея ушбу халқ байрамига гўзал таъриф берган.

Яна бир тарихчи олим Барбарий “Тарихул-умам вал-мулук” асарида Наврўз байрами оддий халқ вакилидан тортиб, султонларгача нишонлашга ва ҳеч қандай мусулмоннинг куфрга бошламайдиган умумхалқ байрами, дея эътироф этган.

Дарҳақиқат, юқорида келтирилганидек, неча асрлардан буён кўплаб мусулмон тарихчилари Наврўз байрамига ижобий таъриф бериб келган. Бу мазкур байрамга нисбатан

ислом дунёсида ҳеч қайси замонда тўсиқ ва тақиқ қўйилмаганидан далолат беради.

Иккинчи тарафдан эса мусулмон ўлкалари турли жанубий минтақаларда жойлашган бўлиб, араб, форс ва Мовароуннаҳр ўлкаларини бир-бирига асло қиёслаб бўлмайди. Чунки араб диёрларида жойлашув минтақаси ва табиий иқлим шароитидан келиб чиқиб, деҳқончилик аҳолининг асосий ҳамда ҳаётий касби ҳисобланмаган. Шунинг учун баҳор фаслининг бошланиши бўлган Наврўз байрами деҳқончилик, эртанги фаровон кунга тараддул мавсуми рамзи сифатида ҳам араб давлатларида бўлмаган табиийдир.

Аммо аҳам ўлкаларида мазкур байрамга ҳаммаша алоҳида эътибор берилиши бежиз эмас. Зеро, Наврўз байрами аҳолисининг ҳаёт тарзи асосан, деҳқончилик ва чорвачилик билан боғлиқ халқнинг интиқ кутган ва кенг нишонлайдиган мавсумий байрами бўлгани заруратидир. Буни Мовароуннаҳрда яшаб ўтган кўплаб ханафий фақиҳларининг Наврўз байрамига нисбатан ҳолис фикрий қарашларида ҳам кузатиш мумкин.

Бухоро фикҳ мактабининг йирик вакили Бурхониддин Махмуд Бухорий “Муҳит ал-Бурхоний”

асарининг “Деҳқончилик қилиш ва сугориш шартлари” бўлимида Наврўз байрамини ўтказиш мубоҳ (рухсат) амал эканлиги билан боғлиқ маълумотлар учрайди. Жумладан, фақиҳ Алоуддин Косонийдан ривоят қилиб айтдики, “Баҳорнинг бошланиши ва Наврўз байрами кунлари Самарқанд аҳли Зарафшон дарёси атрофида тўпланиб, дарё сувини экинзорларга буришни Аллоҳдан барака сўраб бошлар эдилар. Авомнинг бу йигинига Самарқанд фақиҳлари рухсат берганлар”, деб ёзади.

Бухоро фикҳ мактабининг йирик вакили Разийуддин Сарахсий “Муҳит ас-Сарахсий” асари, “музораъа” (деҳқончилик қилиш)нинг фикрий асослари бўлимида: “Наврўз — бу янги кундир. Бу кунда ерга экин-тикин ишларини бошлаш мубоҳ амал бўлиб, Наврўз байрами динга киритилган эътиқодий амал ёки ислом таълимотларини бузадиган бидъат эмас”, деб таъриф беради.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, бу байрам барча аҳам, жумладан, туркий, форс, тожик, урду халқлари учун бирдек — янги, баҳорий деҳқончилик мавсумининг бошланиши сифатида неча асрлардан буён кенг байрам сифатида нишонланиб келинади.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Салим Дониёров

“Янги Ўзбекистон” газетаси учун масъул:
бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари
Бахтиёр Абдусатторов

Девонхона: (0-371) 233-70-98

Котибият: (0-371) 233-56-80

Эълолар: (0-371) 233-57-15

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар. Газета тахририят компьютер марказида сақланади. Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “KOLORPAK” МЧЖ масъул.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўхсатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма — 1065.

43186 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А2. Баҳоси келишилган нархда.

“KOLORPAK” МЧЖ босмахонаси. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Яшнобод тумани, Элбек кўчаси, 8-уй.
ЎзА якуни — 22:35 Топширилди — 00:30 1 2 3 4 5 6

Набатчи муҳаррир: Абдурауф Қоржовов
Набатчи: Муножат Мўминова
Масъули: Мафтуна Мингбоева

Босмахона телефони: (71) 230-27-76

Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй